

ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΘΑΣΟΥ
(1900-1907) ΑΠΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πέτρος Α. Γεωργαντζής

Η παρούσα εισήγηση διαλαμβάνει την παρουσίαση 22 εγγράφων*, που αναφέρονται στη νεώτερη ιστορία της Θάσου, και συγκεκριμένα στην περίοδο 1900-1907.

Πρόκειται για έγγραφα που βρίσκονται στα αρχεία του ιστορικού αρχείου του Υπουργείου των Εξωτερικών της Ελλάδος και τα οποία κατόρθωσα να φωτοτυπήσω, όταν προ τριετίας περισυνέλεξα διπλωματικά έγγραφα, που αναφέρονται στη Θράκη, γενικότερα.

Τα εν λόγω 22 έγγραφα περιέχουν, κατά χρονολογική σειρά απαριθμούμενα, αρκετές ενδιαφέρουσες πληροφορίες, που πιστεύω ότι φωτίζουν αρκετά, αν δεν καταυγάζουν, πτυχές της νεώτερης ιστορίας του νησιού, κατά τις αρχές του αιώνα, που φεύγει. Μάλιστα μπορούμε να πούμε ότι τα έγγραφα αυτά είναι αδιαμφισβήτητα από κάθε πλευρά, μια και προέρχονται από τα πλέον υπεύθυνα χέρια του τότε Έλληνα Υποπροξένου στην Καβάλα ή όποιες άλλες διπλωματικές αρχές και δεν γράφηκαν ούτε για την ιστορία ούτε για άλλες σκοπιμότητες, που ενδεχόμενα θα αποσκοπούσαν στη μεγαλοποίηση ή απόκρυψη της αλήθειας και των εν γένει ειδήσεων. Είναι έγγραφα υπηρεσιακά, όσο το δυνατόν πιο υπεύθυνα και πιο προσεγμένα. Ως εκ τούτου, εγώ τουλάχιστον, εμπιστεύομαι τις πληροφορίες που περιέχουν και μπορούν να θεωρηθούν κατά το δυνατόν πιο αντικειμενικά και αξιόπιστα.

Εδώ θα επιχειρηθεί απλά να παρασχεθεί μια μικρή μόνο περίληψη του κάθε εγγράφου, παραμένοντας ίσως κάπως περισσότερο σε ορισμένα από αυτά, για τις τυχόν πιο ενδιαφέρουσες πληροφορίες που περιέχουν.

1. Το πρώτο έγγραφο, που είναι γραμμένο στις 20 Ιουνίου 1900, πε-

* Τα κείμενα αυτά δημοσιεύθηκαν χωρίς όμως κανένα απολύτως σχολιασμό και στις εργασίες μου: Προξενικά Αρχεία Θράκης, τόμ. Β', Εάνθη 1999, σ. 473-493, 507-508, 513 και 520-521 και τόμ. Γ', Εάνθη 2000, σ. 490, και 502-504 μαζί με πολλά άλλα κείμενα τόσο του Υποπροξενείου της Καβάλας όσο και άλλων Προξενείων και Υποπροξενείων της Θράκης, όπου παραπέμπεται ο φιλόστοργος αναγνώστης για περισσότερες πληροφορίες.

ριέχει ένα στατιστικό πίνακα των σχολείων της Θάσου. Διαλαμβάνει τα ονόματα των χωριών που έχουν σχολεία, τα ονόματα των δασκάλων και δασκαλισσών, τον ετήσιο μισθό ενός εκάστου αυτών, καθώς και τον αριθμό των μαθητών και μαθητριών κάθε σχολείου.

Έτσι αναφέρονται να υπάρχουν συνολικά σε 11 χωριά του νησιού, να υπηρετούν 17 δάσκαλοι και δασκάλες και ο συνολικός αριθμός των μαθητών να είναι 860 αγόρια και 285 κορίτσια.

2. Το δεύτερο έγγραφο, γραμμένο στις 29 Ιανουαρίου 1901, περιέχει αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών για αποστολή στον Κεδίβη της Αιγύπτου (αντιβασιλέα) επιστολής του Θασίου ιατρού Γ. Χρηστίδη, προς αποκατάστασή του, διότι «*ραδιουργηθείς υπό των εν Θάσω υπαλλήλων, απώλεσε την μικράν δημοσίαν θέσιν, εξ ης συνετηρείτο*».

Ο εν λόγω Θάσιος, Ηπειρώτης στην καταγωγή, «*έχει αρίστην συλλογήν αρχαιοτήτων της Θάσου και είναι γνωστός εις τους εν Ευρώπη αρχαιολόγους, ο μόνος δε μεθ' ου δύναται να επικοινωνήσει ο επισκεπτόμενος την Θάσον Ευρωπαίος*».

3. Το τρίτο έγγραφο είναι μια αναφορά του ως άνω Γ. Χρηστίδη της 17ης Αυγούστου 1901 προς τον Υποπρόξενο Καβάλας ότι η επιστολή που έστειλε, μέσω του Υποπροξενείου Καβάλας, στον Κεδίβη δεν έφθασε στον προορισμό της.

4. Το τέταρτο είναι της 25ης Αυγούστου 1901 και περιέχει αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών με το ερώτημα εάν προωθήθηκε η αίτηση-αναφορά του Γ. Χρηστίδη στον Κεδίβη.

5. Το πέμπτο είναι της 1ης Σεπτεμβρίου 1901 και περιέχει άλλη αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών περί πραγματοποίησης γενικής συνελεύσεως 5.000 Θασίων και την εκλογή 4μελούς επιτροπής για μετάβαση στην Αίγυπτο προς έκφραση παραπόνων στον Κεδίβη Αιγύπτου Αββά Χιλμή πασά, για επιβληθείσα βαριά φορολογία, κυρίως επί των κατοικιών, ενώ οι κάτοικοι ζητούσαν την «*εις το αρχαίον της ασυδοσίας καθεστώς*». Στην ίδια αναφορά γίνεται λόγος και για την επίσκεψη στο νησί του Υπουργού της Αιγύπτου Χαϊρή πασά, προς επιτόπια εξέταση των παραπόνων.

6. Το έκτο είναι έγγραφο του Υπουργείου των Εξωτερικών προς την Ελλην. Πρεσβεία Καΐρου της 28ης Φεβρουαρίου 1902, με το οποίο πληροφορεί για την εκεί μετάβαση της αντιπροσωπείας των Θασίων προς ελάφρυνση της φορολογίας, διότι από τις πληροφορίες που είχε το Υπουργείο Εξωτερικών, παρά τις διαβεβαιώσεις του Κεδίβη της Αιγύπτου και του Οικουμενικού Πατριάρχου για ικανοποίηση του αιτήματος των Θασίων, «*ουδέν μέτρον προς βελτίωσιν αυτής ελήφθη*».

7. Το έβδομο έγγραφο είναι και πάλι αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 31ης Μαρτίου 1902 ότι κατ' αυτές πρόκειται να συνέλθει πάνδημο συλλαλητήριο των Θασίων στο Θεολόγο, όπου πρόκειται να συνέλθουν οι κάτοικοι και από όλα τα λοιπά χωριά του νησιού, για να εκλέξουν αντιπροσώπους, οι οποίοι νόμιμα θα υποβάλουν τα παράπονα των κατοίκων για την αύξηση των φορολογικών πιέσεων, κατά παράβαση των υπό του ιδρυτού της κεδιβικής δυναστείας χορηγηθέντων προνομίων ασυδοσίας στον Αιγύπτιο Διοικητή της Θάσου.

Ο Αιγύπτιος όμως Διοικητής δεν δεχόταν να πραγματοποιηθεί η εν λόγω συγκέντρωση-διαδήλωση και πρώτον δήλωσε ότι δεν επιτρέπει την εκλογή αντιπροσώπων, παρά μόνο δημογερόντων και μουχτάρηδων, οι οποίοι εθεωρούντο πειθήνια όργανα της Διοικήσεως και έπειτα ότι δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση του συλλαλητηρίου και κάλεσε στην έδρα της Διοικήσεως τους αντιπροσώπους από Δημογέροντες και μουχτάρηδες σε συνεδρίαση.

Η συνεδρίαση όμως αυτή δεν κατέληξε πουθενά, οπότε, μετά το ναυάγιο αυτό, οι κάτοικοι του νησιού αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν το συλλαλητήριο στο Θεολόγο. Όταν το πληροφορήθηκε αυτό ο Διοικητής μετέβη εκεί και διέταξε τη διάλυση του συλλαλητηρίου. Οι Θάσιοι όμως δεν διαλύθηκαν, οπότε ο Διοικητής απήλθε άπρακτος. Καθ' οδόν όμως της επιστροφής του βρήκε κάποιον μοναχικό Θασίτη, που πήγαινε στο Θεολόγο, τον οποίον σκότωσαν οι συνοδοί του Διοικητού. Στη συνέχεια οι ίδιοι επιτέθηκαν και εναντίον άλλης αυτοτελούς ομάδος Θασίων, κοντά στο κοιμητήριο του Θεολόγου, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί ένας ακόμα Θασίτης και να τραυματισθούν βαριά άλλοι 6 Θασίτες, μεταξύ των οποίων και μια γυναίκα. Μετά από αυτό οι κάτοικοι εξηγήθηκαν και επιτροπή Θασίων μετέβη στο Υποπροξενείο Καβάλας, απ' όπου έστειλαν τηλεγράφημα διαμαρτυρίας προς τον Κεδίβη.

8. Επειδή ακριβώς δεν ικανοποιήθηκαν τα αιτήματα των Θασίων, αυτοί προσήλθαν σε συλλαλητήρια και διαμαρτυρίες, ένεκα των οποίων δημιουργήθηκε έκρυθμη κατάσταση στο νησί. Αυτή λοιπόν την έκρυθμη κατάσταση και τη δυσανασχέτηση προς τον Κεδίβη εκμεταλλεόμενη η Οθωμανική κυβέρνηση του Σουλτάνου, απέστειλε τον Καϊμακάμη Καβάλας, όπως μεταβή στη Θάσο και αναλάβει, εν ονόματι του Σουλτάνου, τη διοίκηση της νήσου από το Μουδέρη (: εκπρόσωπο) του Αιγυπτίου Κεδίβη.

Το όγδοο λοιπόν έγγραφο είναι αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς την Ελληνική Πρεσβεία Κων/πόλεως της 22ας Απριλίου 1902, με την οποία την πληροφορεί για τη μετάβαση του Καϊμακάμη Καβάλας στη Θάσο, με συνοδεία 15 περίπου χωροφυλάκων και υπαλλήλων. Ακόμα πληροφορεί την Πρεσβεία ότι σε αντίγραφο του φερμανίου του σουλτάνου Μαχμούτ προς τον Μεχμέτ Αλή γίνεται λόγος για απονομή σ' αυτόν και την οικογένειά του

«μόνον βακουφικά τινα δικαιώματα, ουχί δε και κυριαρχικά επί της νήσου δικαιώματα».

9. Το ένατο έγγραφο είναι μια κάπως εκτενέστερη αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 26ης Απριλίου 1902, με πληροφορίες για τον τρόπο ενεργείας του Καϊμακάμη Καβάλας στη Θάσο. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται στην πρόσκλησή του προς τον Αιγύπτιο Μουδίρη όπως του παραδώσει όλες τις υπηρεσίες του νησιού, πλην του ελέγχου επί των βακουφίων, αλλ' ότι ο Αιγύπτιος Μουδίρης Θάσου φέρνει αντιρρήσεις και ότι δεν απέλυσε την «σωφροιστική», όπως την αποκαλεί, στρατιωτική δύναμή του εξ 150 ανδρών.

Ταυτόχρονα αναφέρει ότι αναζητήθηκε στην Κων/πολη το πρωτότυπο του φερμανίου, με το οποίο απονεμήθηκε από το σουλτάνο Μαχμούτ η Θάσος στον Μεχμέτ Αλή, αλλ' αυτό δεν βρέθηκε και ότι κατ' επίσημο αντίγραφο αυτού, που βρέθηκε στην Καβάλα, επαναλαμβάνονται τα δικαιώματα που απονέμονται στον πρεσβύτερο, εκάστοτε, γιο της οικογένειας του Μεχμέτ Αλή, μόνον επί των βακουφικών κτημάτων, όχι όμως και κυριαρχικά δικαιώματα επί της νήσου.

Αυτό επέτρεψε στην Οθωμανική Κυβέρνηση να θέσει χείρα επί της νήσου, εξομοιούσα αυτήν προς τις λοιπές του κράτους επαρχίες.

Στη συνέχεια γίνεται λόγος ότι προσκλήθηκε από τον Τούρκο Καϊμακάμη η επιτροπή των Θασίων, προς τους οποίους διαβεβαίωσε ότι ο Σουλτάνος προτίθεται να τηρήσει τα χορηγημένα ήδη προνόμια των Θασίων, εκτός από κάποιες τροποποιήσεις, μεταξύ των οποίων καταλέγεται και η επέκταση της δικαιοδοσίας του μονοπωλίου καπνού στη Θάσο και ότι προσκάλεσε συνέλευση των αντιπροσώπων των χωριών (2 από κάθε χωριό) για να τους ανακοινώσει τις διαταγές του.

Τέλος σε υστερόγραφο της αναφοράς γίνεται λόγος ότι έφθασε στην Καβάλα οθωμανικό πλοίο για να παραλάβει και μεταφέρει στη Θάσο 150-200 εφέδρους στρατιώτες από τη Δράμα και το Νευροκόπι, προς έλεγχο της καταστάσεως στο νησί.

10. Το δέκατο έγγραφο είναι μια άλλη αναφορά του Υποπροξενείου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 29ης Απριλίου 1902, στην οποία γίνεται λόγος ότι ο Καϊμακάμης Καβάλας κάλεσε τους αντιπροσώπους των χωριών της Θάσου και τους ανέγνωσε το διάταγμα της αποστολής του και τη διαβεβαίωσή του ότι ο Σουλτάνος θα τηρήσει τα προνόμια, που έχουν οι Θάσιοι, πλην ορισμένων τροποποιήσεων, στις οποίες περιλαμβάνεται η επέκταση της δικαιοδοσίας του μονοπωλίου του καπνού στη Θάσο.

Ακόμα αναφέρεται ότι ο Αιγύπτιος Μουδίρης εξακολουθεί να αρνείται να συμμορφωθεί στην αποστολή του Καϊμακάμη και δεν παραδίδει το αρχείο

και το κονάκι της Διοικήσεως και ότι αναμένεται στην Καβάλα το πλοίο για τη μεταφορά των 200 εφέδρων από τη Δράμα στη Θάσο.

11. Το ενδέκατο έγγραφο είναι μια αναφορά της Ελληνικής Πρεσβείας Καΐρου προς τον Υπουργό Εξωτερικών, και αυτό της 29ης Απριλίου 1902, με την οποία επιβεβαιώνει τη λήψη τηλεγραφήματος του Υπουργού Εξωτερικών για τους φόνους, τραυματισμούς και τη δημιουργηθείσα κατάσταση στη νήσο και ότι ανέφερε σχετικώς στον Αιγύπτιο Υπουργό των Εξωτερικών.

Ότι την επομένη διελέχθη με τον Άγγλο Πρεσβευτή για τα λυπηρά γεγονότα της Θάσου και ότι είχε ακρόαση από τον Αιγύπτιο Κεδίβη, τον οποίο παρεκάλεσε να φροντίσει για την αποτροπή επαναλήψεως παρομοίων ενεργειών, κατά τις οποίες, κατά τις πληροφορίες του Κεδίβη, ένας φονεύθηκε και δύο μόνο Θάσιοι τραυματίστηκαν, χωρίς να είναι εξακριβωμένο, εάν ο φόνος και οι τραυματισμοί έγιναν από όργανα της εξουσίας. Όσον αφορά για την κατάληψη της νήσου από τον Καϊμακάμη της Καβάλας, θα φροντίσει, λέγει ο Κεδίβης, να υπάρξει φιλικός διακανονισμός με την Υψηλή Πύλη.

Τέλος για τις διαμαρτυρίες και τα παράπονα των Θασίων και την τάχα εγκατάλειψη του νησιού και την επιβολή φόρων, ανέφερε διάφορες ενέργειές του, που δείχνουν το ενδιαφέρον του για τη Θάσο (αποστολή μηχανικού για ρυμοτομικά προβλήματα, μέριμνα για ίδρυση σχολείων και άλλων φιλανθρωπικών ιδρυμάτων) και ότι οι 300 συνολικά λίρες, που εισπράττονται ετησίως από τους Θασίους, διατίθενται πάλι υπέρ των δημοτικών αρχών.

Όσον δ' αφορά στην επιβολή φόρων επί των αιγών, ενώ στην Τουρκία πληρώνουν 6 γρόσια κατά κεφαλήν, οι Θάσιοι πληρώνουν μόνο 2 γρόσια. Επειδή όμως οι αίγες του νησιού είναι πολλές, ανερχόμενες σε 40-50.000, και οι ζημιές στα φυτά, και γενικά στο νησί, είναι πολύ μεγάλες, και για να περιορισθεί το κακό, αποφάσισε να πληρώνουν οι Θάσιοι, από του επομένου έτους 1903, 6 γρόσια κατά κεφαλή, όσο δηλ. και στην Τουρκία.

Η φορολογία αυτή, προσθέτει ο Κεδίβης, επιβλήθηκε όχι για να αυξηθούν τα έσοδα, αλλά για να περιορισθεί η αιγοτροφία στο νησί, προς όφελος όλου του νησιού.

12. Το δωδέκατο έγγραφο είναι αναφορά του Υποπροξενείου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 12ης Μαΐου 1902, με το οποίο αναφέρεται ότι η υπέρ της Τουρκίας κατάσταση βαίνει παγιωμένη. Ο Αιγύπτιος Μουδέρης, αν και παραμένει εκεί, δεν αντιδρά ενεργά και ότι ο Τούρκος Καϊμακάμης Εμίν πασάς προβαίνει ακώλυτα στην Οθωμανική οργάνωση του νησιού και ότι το δικαστήριο θα αρχίσει να λειτουργεί από την επομένη εβδομάδα. Όσον αφορά στην Αγγλία, που διατείνεται ότι έχει συμφέροντα στο νησί, δεν φαίνεται να αντιδρά ενεργά προς το παρόν.

13. Το δέκατο τρίτο έγγραφο είναι μια άλλη αναφορά του ίδιου Υπο-

προξένου προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 20ής Μαΐου 1902, με την οποία γίνεται γνωστό ότι άρχισε η λειτουργία του δικαστηρίου και ότι αφίχθη ο διορισθείς μόνιμος Καϊμακάμης Καβάλας Αλβανός Φειζή βέης και ότι απήλθε ο μέχρι τώρα προσωρινός Καϊμακάμης Καβάλας Εμίν πασάς και ότι διαδόθηκε πως θα επισκεφθεί το νησί μια τριμελής επιτροπή από ένα αντιπρόσωπο του Αιγυπτίου Κεδίβη, έναν υπουργό του Σουλτάνου και έναν απεσταλμένο του Πατριαρχείου, κάτι όμως που δεν επαληθεύθηκε.

14. Το δέκατο τέταρτο έγγραφο είναι πάλι άλλη αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 27ης Μαΐου 1902, ότι η κατάσταση στη Θάσο είναι η ίδια. Ο Αιγύπτιος Μουδέρης δεν παρέδωσε ούτε το Δικαστήριο, ούτε το αρχείο, και ότι οι στρατιωτικές δυνάμεις της Πύλης και του Κεδίβη αντιπαρατάχθηκαν στην παραλία, όπου παραμένουν ακίνητες και μόνο αλληλουποβλέπονται, πράγμα που σημαίνει ότι δεν επήλθε συνεννόηση με την Πύλη και ότι η Αγγλία επιφυλάσσεται να κανονίσει τις ενέργειές της αργότερα.

15. Το δέκατο πέμπτο έγγραφο είναι μια μικρή σε έκταση αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 22ας Ιουνίου 1902, ότι μετακληθείς από τον Κεδίβη ανεχώρησε μόνος του ο Αιγύπτιος Διοικητής Θάσου για την Κων/πολη.

16. Το δέκατο έκτο έγγραφο είναι μια άλλη αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 27ης Ιουνίου 1902, με την οποία συνοψάζεται έκθεση των σπουδαιότερων γεγονότων, που έχουν σχέση με την υπό της Αιγυπτιακής Κυβερνήσεως άσκηση της εξουσίας στη Θάσο.

Την έκθεση αυτή συντάξε έπειτα από παράκληση του Υποπροξένου Καβάλας ο γιος του Γ. Χρηστίδη, επί τη βάση ημερολογίου του πατέρα του, που είχε εγκατασταθεί στη Θάσο προ 45-50 χρόνων, όπου ασκούσε το επάγγελμα του γιατρού και μετείχε στα δημόσια πράγματα του νησιού. Φαίνεται λοιπόν ότι ο εν λόγω Γ. Χρηστίδης καθ' όλο αυτό το διάστημα κρατούσε ημερολόγιο των σπουδαιότερων γεγονότων του νησιού.

Δυστυχώς αυτή η αναφερόμενη έκθεση του γιου του Γ. Χρηστίδη δεν βρέθηκε να συνυπάρχει με την αναφορά.

Όπως τυχαία όμως σε άλλο φάκελο των αρχείων του Υπουργείου των Εξωτερικών του έτους 1906 βρέθηκε μια αποσπασματική έκθεση, η οποία είναι αχρονολόγητη, ακέφαλη, ατελείωτη και ανυπόγραφη, που έχει όμως τα στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στη φορολογική κατάσταση των Θασίων καθ' όλη την περίοδο από το 1867 μέχρι το 1903 περίπου και μας αποκαλύπτει τις φορολογίες που υποχρεούντο να καταβάλουν οι χαρακτηριζόμενοι ως «ασύδοτοι» Θασίτες ραγιάδες (υποτελείς) στον Αιγύπτιο Κεδίβη.

Έτσι οι φόροι που επιβάλλονταν στους Θασίτες ήταν:

α) η δεκάτη επί των ελαιών,

- β) η δεκάτη επί της ξυλείας,
- γ) Στρατιωτικός φόρος ως κεφαλικός φόρος κατ' αποκοπή,
- δ) φόρος επί των αιγών, 2 παράδες κατά κεφαλή,
- ε) φόρος για κάθε μελίτσι 6 παράδες,
- ς) φόρος 110 παράδων επί ζεύγους αροτριώντων,
- ζ) φόρος 5 γροσίων για κάθε εργαστήρι, ως φόρος επιτηδεύματος,
- η) φόρος 110 παράδων για κάθε ελατόμυλο ή αλευρόμυλο,
- θ) φόρος 10 παράδων για 12 οκάδες δημητριακά,
- ι) φόρος 55 παράδων για κάθε καμίνι πίσσας,
- ια) φόρος για όλα τα υπόλοιπα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος του καδή (δικαστή) γρ. 18.000 κατ' αποκοπή,
- ιβ) Το γραφείο των εμμέσων φόρων εισέπραττε μόνον επί των εξαγομένων οινοπνευμάτων.

Όλοι αυτοί οι φόροι πήγαιναν για τη συντήρηση του ιμαρετίου (φιλανθρωπικού ιδρύματος) και της μουσουλμανικής ιερατικής σχολής, γι' αυτό και ονομάζονταν βακούφικα.

Μετά όμως την ενσωμάτωση της Θάσου στην Οθωμανική αυτοκρατορία του Σουλτάνου, «*Ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις κυριαρχικῶ δικαιώματι ἰδιοῦς καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν προϊόντων καὶ δὴ καθ' ὑπέρβασιν τοῦ διὰ τῶν καθιερωμένων προνομίων τῆς νήσου ὀρισθέντος μέτρου*».

Έτσι: α) Αντί της δεκάτης επί των δασικών προϊόντων, τώρα πληρώνουν οι Θάσιοι 30 τοις εκατόν για τα βακούφικα και άλλα 27 τοις εκατόν για την Οθωμανική Κυβέρνηση (συνολικά δηλ. 57 τοις εκατόν).

β) φόρος 40 τοις εκατόν επί της εξαγωγής καυσοξύλων.

«Σημειωτέον ότι η ξυλεία αποτελεί το κυριώτερον εισόδημα της πλουσιωτάτης εις βλάστησιν νήσου».

17. Το δέκατο έβδομο έγγραφο είναι μια άλλη αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς την Πρεσβεία Κων/πόλεως της 8ης Μαρτίου 1904, από την οποία συνάγεται ότι η κατάσταση στη Θάσο δεν είχε ηρεμήσει με την απόσπαση της διοικήσεως από την Αιγυπτιακή Κυβέρνηση και την ανάληψή της από την Οθωμανική του Σουλτάνου.

Γι' αυτό το λόγο οι κάτοικοι του νησιού στις αρχές του 1904 εξέλεξαν πάλι αντιπροσώπους, οι οποίοι επισκέφθηκαν τη Θεσσαλονίκη και αναφέρθηκαν στον εκεί Βαλή για διατήρηση των προνομίων τους, προκειμένου στη συνέχεια να μεταβούν και στην Κων/πολη προς υποβολή του ιδίου αιτήματος και στη Μεγάλη Βεζυρία. Μάλιστα για να έχουν και τη συνδρομή και της εκεί Ελληνικής Πρεσβείας ο Υποπρόξενος Καβάλας, με την εν λόγω αναφορά του, ενημερώνει για τις κινήσεις και τις προθέσεις των Θασίων, ζητώντας τη σχε-

τική συναντίληψη και συνδρομή της Ελληνικής Πρεσβείας της Βασιλεύουσας στα αιτήματα των Θασίων.

18. Μετά από λίγες ημέρες, και συγκεκριμένα στις 14 Μαρτίου 1904, ο ίδιος Υποπρόξενος επανήλθε με νέο έγγραφό του προς την Ελλην. Πρεσβεία Κων/πόλεως, το οποίο κοινοποίησε και προς το Υπουργείο Εξωτερικών. Συνοδευτική αυτής της αναφοράς ήταν και μια αναλυτική έκθεση με την οποία ενημέρωνε τόσο το Υπουργείο Εξωτερικών όσο και την Ελληνική Πρεσβεία Κων/πόλεως για την εν γένει κατάσταση που επικρατούσε στη Θάσο.

Δυστυχώς όμως αυτή η «συνημμένη» έκθεση του Υποπροξένου Καβάλας δεν βρέθηκε στα αρχεία. Αν δεν παρεισέφρουσε σε κάποιο άλλο φάκελο, τότε το πιθανότερο είναι ότι κάποιος εραστής της ιστορίας της Θάσου να την αφήρεσε από την συνοδούσα αναφορά, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχει μόνο το διαβιβαστικό έγγραφο.

Εύχομαι αυτός ο ερευνητής να είναι Θάσιος ή πραγματικός φίλος της Θάσου και να βρεθεί η χαμένη αναφορά και να κατατεθεί κάποια στιγμή στα ιστορικά αρχεία του νησιού.

19. Δέκατο ένατο έγγραφο είναι η απάντηση του Υπουργείου Εξωτερικών στις από 8 και 14 Μαρτίου αναφορές του Υποπροξένου Καβάλας, η οποία απεστάλη στις 7 Απριλίου 1904. Με αυτό το έγγραφο το Υπουργείο Εξωτερικών διαβεβαιώνει τον Υποπρόξενο Καβάλας ότι έδωσε οδηγίες στην Ελληνική Πρεσβεία Κων/πόλεως για να παράσχει κάθε βοήθεια προς τους αντιπροσώπους της Θάσου, που μεταβαίνουν εκεί για να ζητήσουν τη διατήρηση των προνομίων του νησιού. Τον πληροφορεί ακόμα ότι η Ελληνική Κυβέρνηση μετέληθε κάθε ενέργεια στην Αίγυπτο και σ' αυτόν τον Κεδίβη, για να γίνουν αποδεκτά τα αιτήματα των Θασίων, αλλ' η άκαιρη ανακίνηση των ζητημάτων φορολογίας από τους Θασίους, καθώς και άλλα θέματα, τα οποία δεν είχε τη δύναμη να προλάβει η Αιγυπτιακή Κυβέρνηση, έφερε τη δυσάρεστη τροπή της αλλαγής της διοικήσεως, με αντικατάσταση της Αιγυπτιακής από την Τουρκική.

20. Εικοστό έγγραφο είναι μια αναφορά της 19ης Σεπτεμβρίου του 1904 του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών για τους χριστιανικούς πληθυσμούς των καζάδων (υποδιοικήσεων) της περιοχής ευθύνης του, μέσα στην οποία αναγράφεται και ο πληθυσμός της Θάσου, ο οποίος, «*ἐπὶ τῇ βάσει ἀκριβῶν, ὅσον ἔνεστι πληροφοριῶν καταλλήλων προσώπων*» ανερχόταν σε «*15.350 (άτομα), ἅπαντας ὁμογενεῖς*».

21. Το εικοστό πρώτο έγγραφο περιέχει αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών της 21ης Νοεμβρίου 1906, με την οποία ενημερώνει το προϊστάμενό του Υπουργείο ότι κάποιος κατώτερος υπάλληλος της Αιγυπτιακής Διοικήσεως των βακουφίων, ονόματι Αφθονίδης,

ισχυρίζεται ότι βρέθηκε στην Θάσο φερμάνι, στο οποίο περιέχονται βάσεις προς υποστήριξη των Αιγυπτιακών δικαιών επί της νήσου. Μάλιστα ο εν λόγω υπάλληλος υποσχέθηκε προς το Υποπροξενείο Καβάλας ότι θα φρόντιζε να έπαιρνε και να έδινε το ταχύτερο αντίγραφο με τη μετάφραση αυτού του φερμανιού, το οποίο και είχε σταλεί προ διμήνου στον Κεδίβη, πλην μέχρι της ημέρας της αποστολής της αναφοράς δεν είχε προσκομίσει ο εν λόγω Αφθονίδης το αντίγραφο και τη μετάφραση του φερμανιού.

Πάντως φαίνεται, επιλέγει ο Υποπρόξενος, ότι άρχισε να γίνεται συζήτηση επί του θέματος της Θάσου και στην Κων/πολη ανάμεσα στους Αιγυπτίους και την Ύψηλή Πύλη.

22. Το τελευταίο χρονολογικά έγγραφο, που έχω από τα Αρχεία του Υπουργείου Εξωτερικών, από τα αναφερόμενα στη Θάσο, είναι της 9ης Αυγούστου 1907 και είναι μια ακόμα αναφορά του Υποπροξένου Καβάλας προς το Υπουργείο Εξωτερικών και περιέχει μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα έκθεση, έπειτα από επιτόπια δική του περιοδεία στη Θάσο, με αρκούντως αξιόλογες πληροφορίες.

Έτσι κατά την τάξη του κειμένου, αναφέρονται:

α) Ότι στο νησί υπάρχουν 9 μόνον κωμοπόλεις και χωριά, κατοικούμενα από αμιγή ελληνικό-χριστιανικό πληθυσμό.

β) Η μεγαλύτερη κωμόπολη, η ως πρωτεύουσα του νησιού, είναι ο Θεολόγος, με 600 σπίτια. Έδρα όμως του Μουτεσαρίφη είναι ο Λιμένας, που είναι επίγειο της Παναγιάς και αριθμεί περί τα 150 σπίτια. Σ' αυτόν εδρεύει και κάποιος διάκονος, που εκτελεί χρέη αρχιερατικού επιτρόπου του Μητροπολίτου Μαρωνείας.

Οι κάτοικοι του νησιού έχουν δουλικό φρόνημα και είναι βυθισμένοι στο λήθαργο της αμάθειας, αν και λίγα βήματα απέχει η Μακεδονική ακτή, όπου πνέει ζωογόνος και διεγερτικός άνεμος.

Κανένα πατριωτικό αίσθημα, ψοφοδεείς και δουλικοί, υποκύπτουν και σ' έναν ρακένδυτο και ανυπόδητο στρατιώτη.

Οι κοινοτικές διενέξεις και κομματισμοί είναι εμπραθέστατοι και διέσπασαν τους κατοίκους σε δύο παρατάξεις, που με λύσσα αντιμάχονται άλληλες, μετερχόμενοι και καταδόσεις και προδοσίες, ως μέτρα αντεκδικήσεως. Συνέπεια αυτής της αλληλοεξόντωσης των Θασίων ο Μουτεσαρίφης τρομοκρατεί τους κατοίκους και ο ζυγός της δουλείας γίνεται βαρύτερος.

Οι δάσκαλοι στερούνται κάθε ζήλου και, όντας δειλοί και περίφοβοι, απέχουν πολύ από μια σωστή εκπλήρωση των καθηκόντων τους.

Ο αρχιερατικός επίτροπος είναι νεαρός διάκονος, χωρίς σθένος, έρπει και λείπει τον Μουτεσαρίφη αλλά και η προξενική αρχή της Καβάλας σπάνια, αν μη ποτέ, επισκέπτεται το νησί για να ενθαρρύνει, νουθετήσει, συμβουλευ-

σει και καθοδηγήσει αυτούς.

Την κατάσταση επιδεινώνει ο ιδιοκτήτης των μεταλλείων, ο οποίος καταπιέζει και αυτός τους κατοίκους, καταλαμβάνει αυθαίρετα χωράφια και οικοπέδα, από δε το Καζαβίτι κατέλαβε και το μόνο νερό του χωριού.

Στο νησί υπάρχουν δύο μετόχια μονών του Αγ. Όρους. Ένα βουλγαρικό και ένα ρουμανικό. Το ρουμανικό βρίσκεται κοντά στην Ποταμιά και έχει μεγάλες εκτάσεις γης. Δεν ικανοποιούνται όμως με τις υπάρχουσες εκτάσεις και ζητούν με αγορές και δωροδοκίες να επεκτείνουν τις κτήσεις τους σε γη. Κυρίως δωροδοκούν τους προκρίτους και έτσι απολαμβάνουν της προστασίας και υποστηρίξεώς των στις αγορές και δΟΣΟΛΗΨΙΕΣ τους. Έτσι κινδυνεύει να χαθεί όλη η πεδιάδα της Ποταμιάς και Παναγιάς. Τόση αδιαφορία επιδεικνύουν οι Θάσιοι για τα εθνικά θέματα, ώστε υποστηρίζουν ακόμα και 8 Βουλγάρους, που εγκαταστάθηκαν στα χωριά Σωτήρα και Λιμενάρια, επαγγελλόμενοι τους ράφτες.

Παρά τις συστάσεις του Υποπροξενείου Καβάλας να παύσουν να υποστηρίζουν τους Βουλγάρους, αυτοί επιμένουν, λέγοντας ότι οι Βούλγαροι είναι φιλήσυχοι και καλοί και ότι δεν έχουν κανένα κακό στο μυαλό τους.

Επιβάλλεται ο διορισμός ικανού αρχιερατικού επιτρόπου, μορφωμένου, με αισθήματα πατριωτικά, που να είναι συγχρόνως και καλός ιεροκήρυκας, ο οποίος με ανάλογη εργασία και με συνεννόηση με το Υποπροξενείο Καβάλας θα επιχειρήσει τη βελτίωση της καταστάσεως. Σ' αυτό είναι σύμφωνες και οι κοινότητες που πρόθυμα δηλώνουν ότι θα συνδράμουν οικονομικά για να ενισχυθεί ο εν λόγω αρχιερατικός επίτροπος. Πάντως καθοριστική σημασία έχει, κλείνοντας επιλέγει ο Υποπρόξενος Καβάλας, η τακτική, άπαξ ή δίδς του έτους, περιοδεία του Υποπροξένου Καβάλας στο νησί.

Εδώ κλείνω αυτή τη μικρή ανακοίνωσή μου σχετικά με τα έγγραφα, τα οποία κατόρθωσα να συλλέξω από τα αρχεία του ιστορικού αρχείου του Υπουργείου των Εξωτερικών της Ελλάδος.

Λέγω κατόρθωσα, γιατί, δυστυχώς, στην αρμόδια Διεύθυνση του εν λόγω Υπουργείου επικρατεί τέτοια εγωϊστική-κλειστή αντίληψη, ώστε σήμερα μάλιστα με τον εν ισχύ κανονισμό μελέτης και αντλήσεως στοιχείων από τα εν λόγω αρχεία, η έρευνα, συλλογή και συγκέντρωση αρχειακού υλικού, είναι άθλος δυσκατόρθωτος, για να μην είπω ακατόρθωτος, ιδιαίτερα για τους εξ επαρχίας ερευνητές και μελετητές, ωσάν να υπάρχουν δύο ειδών μελετητές, οι εξ Αθηνών (προνομιούχοι) και οι εξ επαρχίας (μη προνομιούχοι).

Εύχομαι όμως όπως οι νεώτεροι Θάσιοι ή οι εραστές της ιστορίας του νησιού, να βρουν τρόπο να ξεπεράσουν τα χίλια-μύρια εμπόδια, που αντιμετώπισα εγώ, και όχι μόνο εγώ, ώστε να μπορέσουν τελικά να ολοκληρώσουν μια προσπάθεια στην οποία θέλησα να συμβάλω.

Αθ. Εγγρ. 1

Νῆσος Θάσος

Στατιστική τῶν Σχολείων αὐτῆς

Α.α.	ὄνομα χωρίου	ὄνομα διδασκάλου	ὄνομα διδασκαλίσσης	Μισθὸς Ἄριθμὸς ἐτήσιος μαθητῶν	Ἄριθμὸς μαθητῶν	Τὸ ἄριθμὸς μαθητῶν ὅλον	Παρατηρήσεις
1.	Παναγία	Φώτιος Ταπεινός	Ἑλέν. Ἀναστασίου Εὐφημ. Σιδέρη	40 20 18	120	220	Σημ. Ἦτοι ἐν ὄλφ ἐν Θάσῳ συντηροῦνται 11 σχολεῖα μετὰ προσωπι- κοῦ ἐκ 14 διδασκάλων, 2 ηηπιαγωγεία μετὰ προσω- πικοῦ ἐκ τριῶν ηηπιαγω- γῶν, μαθητῶν ἐν ὄλφ 1145 (ἐξ ὧν 285 μαθη- τρια).
2.	Λιμὴν Παναγίας	Χαρ. Ζαμπέτας	Ἀμαλία Ἰωσήφ	25 30	50	40	
3.	Ποταμιὰ	Ἰ. Γεωργιάδης		40	70	10	
4.	Θεολόγος Ἄνω Θεολόγος Κάτω	Κ. Ἰωαννίδης Γ. Μαλιάνκος		30 25	150	50	
5.	Κάστρου	Π. Χρηστίδης		25	80	10	
6.	Κατῆ Ράχη	Ν. Καρανικόλας Κοτταρίδ. Κουμπιέλης Β. Χ. Ἀναστασίου		25 33	80	20	
7.	Μαριές	Δ. Ἰωαννίδης		20	70	10	Πρὸς συντήρησιν αὐτῶν δαπανῶνται περὶ τὰς 446
8.	Σωτήριος	Γ. Χ. Γιάννη		15	40	40	λίρας Ὀθωμανικῆς.
9.	Καζαβήτι Παπαῆ	Γ. Ματσώνης		20	40	15	
10.	Καζαβήτι Τσαρνοῦρα	Ν. Νουασόδης		30	90	20	
11.	Βουλύραον Ραχῶνι & Βοῦζι	Στ. Εὐστατιάδης		25	70	10	
				446	860	285	1145

Ἐν Καβάλλᾳ τῆ 20ῆ Ἰουνίου 1900

Ὁ Διευθύνων

(ὕπ.) Γ. Σάφρος

Αρ. Εγγρ. 2

(Φ. 1904!ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος**ἐν Καβάλλα**

Ἀριθμ. 20

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 29 Ἰανουαρίου 1901

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ὑποβάλλεται μετὰ τῆς συνημμένης ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Α. Ὑψ., τὸν Κεδίβην τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸ Σ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργείων, ὃ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσω ὅπως εὐαρεστηθῆ ἵνα ἐγκρίνη καὶ ἀποστείλῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἐν Καῖρῳ Πολιτικὸν Πρακτορεῖον τῆς Α.Μ., ὅπως μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἀσφαλοῦς εἰς τὴν Α. Ὑ. διευθύνσεως, μετὰ τῆς, εἰ δυνατόν, ἐκκλήσεως εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Α. Ὑ. Ὁ ἀναφερόμενος εἶναι χρηστὸς ὁμογενῆς καὶ θερμὸς πατριώτης, ἐργασθεὶς ἐν Θάσῳ ἀνέκαθεν ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς ἰδέας, ἐπὶ 40ετίαν, γνωστὸς καὶ εἰς τὴν Κεδιβικὴν Κυβέρνησιν, εἰς ἣν παρεῖχε ὑπηρεσίας πολυετεῖς. Ἔχει ἀρίστην συλλογὴν ἀρχαιοτήτων τῆς Θάσου, εἶναι ἐν τέλει γνωστὸς καὶ εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἀρχαιολόγους, ὁ μόνος δὲ μεθ' οὗ δύναται νὰ ἐπικοινωνήσῃ ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν νῆσον Εὐρωπαῖος. Ραδιοοργηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Θάσῳ ὑπαλλήλων τῆς Κεδιβικῆς Κυβερνήσεως ἀπόλεσε καὶ τὴν μικρὰν δημοσίαν θέσιν, ἐξ ἧς συνετηρεῖτο. Ἐπικαλεῖται δὲ νῦν τὴν εὐμένειαν τῆς Α. Ὑψ. ὑπὲρ τῶν πολυχρονίων φίλων καὶ τῶν κυβερνητικῶν ὑπηρεσιῶν του. Καὶ ἐὰν δὲν γίνῃ σύστασις τις ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τοῦ πολιτικοῦ Πρακτορείου εἰς τὴν Α. Ὑ., ἀρκεῖται ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπίδοσιν τῆς ἀναφορᾶς του, διότι πολλαὶ προηγούμεναι τοιαῦται δὲν περιήλθον εἰς χεῖρας Αὐτῆς.

(Μονογρ.) Σ(ἀρρος)

Αρ. Εγγρ. 3

(Φ. 1904!ΚΓά',αακ)

Πρὸς τὸ ἔντιμον Ἑλληνικὸν Ὑποπροξενεῖον Καβάλλας

Τῷ Ἀξιότιμῳ Κυρίῳ Γ. Σάρρῳ Ἑλλήν. Ὑποπροξένῳ κ.τλ. κ.τλ.

Εἰς Καβάλλαν

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόξενε,

Τῇ 16ῃ Ἰανουαρίου ἐνεστῶτος ἔτους εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην, δι' ἧς ἀπὸ

τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν μὲ τιμᾶ τὸ ἐν Καβάλλα Ὑποπροξενεῖον ἐπεριεϊδόμενος, ἀπηύθυνα ὑμῖν ἀναφορὰν μου ἰδιωτικὴν διὰ τὴν Α. Ὑψηλότητα τὸν Χεδίβην τῆς Αἰγύπτου Ἀββᾶς Χιλμῆ πασσᾶ, τῇ παρακλήσει ὅπως συστήσητε αὐτὴν ἀρμοδίως τῷ ἐν Καίρῳ Γενικῷ Προξένῳ ἀξιότιμῳ κυρίῳ Ἰ. Γρυπάρῃ, ἵνα οὕτως ἀσφαλῶς ἐγχειρισθῇ τῇ Α. Ὑψηλότητι.

Μηδεμιᾶς ἔκτοτε ληφθείσης εἰδήσεως οὔτε παρὰ τῆς ἐνταῦθα Διοικήσεως οὔτε παρ' ἐμοῦ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῆς, ἐζήτησα πληροφορίας παρὰ τοῦ ἐν Καίρῳ διαμένοντος Ἑμμαν. Κ. Χ' Μανώλη, γνωστοῦ καὶ εὐπροσδέκτου παρὰ τῷ ἀξιότιμῳ κυρίῳ Ἰ. Γρυπάρῃ.

Ὁ φίλος μου Ἑμμαν. Κ. Χ' Μανώλης δι' ἐπιστολῆς του ἡμερολογουμένης ἀπὸ 27-9 Αὐγ. τρέχοντος μοὶ λέγει ὅτι ὁ κύριος Γρυπάρης δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀναφορᾶς μου καὶ ὅτι ἐνώπιον αὐτοῦ ἔθεσεν εἰς ἐνεργεῖαν τὸν πρῶτον διερμηνέα κ. Γ. Ἀσδέρην καὶ τοὺς δύο γραμματεῖς, κυρίου Πανᾶν καὶ Ματθαῖον, οἵτινες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ παρῆξωσι πληροφορίας περὶ αὐτῆς.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω, Σᾶς παρακαλῶ ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ μοὶ ἐπιστραφῇ ἢ ἀναφορὰ μου, ὅπως ταύτην δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀπευθύνω.

Ἐξαιτούμενος συγγνώμην διὰ τὴν φροντίδα, δι' ἧς σᾶς ἀπασχολῶ, διατελῶ.

Μετὰ σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως
(ὕπ.) Γ. Μ. Χρηστίδης

Ἐν Παναγίᾳ Θάσου
τὴν 17-30 Αὐγούστου 1901.

Αρ. Εγγρ. 4

(Φ. 1904/ΚΓά,αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλᾳ

Ἀριθμ. 193

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 25 Αὐγούστου 1901

Πρὸς

τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 20 τῆς 29ης Ἰανουαρίου ἐ.ξ. ἐπισημειωματικῆς ἀναφορᾶς μου ἐπὶ τῆς συνυποβληθείσης ἀναφορᾶς τοῦ ἐν Θάσῳ ὁμογενοῦς ἱατροῦ

κ. Γ. Χρηστίδου, εἶχον παρακαλέσει τὸ Σ. Ὑπουργεῖον ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ συστήσῃ, ἐὰν ἐνέκρινεν, καὶ εἰς τὸ ἐν Καίρῳ Πολιτικὸν Πρακτορεῖον τῆς Α.Μ. τὴν ἀσφαλῆ εἰς τὸν προορισμὸν αὐτῆς διεύθυνσιν ἀναφορᾶς του, πρὸς τὴν Α.Υ. τὸν Κεδίβην μετὰ τῆς, εἰ δυνατόν, συστάσεως ὑπὲρ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ.

Τῆς ἀναφορᾶς ταύτης μὴ περιελθούσης εἰς τὸ ἐν Καίρῳ Πολιτικὸν Πρακτορεῖον, καθ' ὃ ἐπληροφορήθη ὁ ἀναφερόμενος, ἠτήσατο τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῆς. Λαμβάνω ὅθεν τὴν τιμὴν ἵνα παρακαλέσω τὸ Σ. Ὑπουργεῖον ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ διατάξῃ τὴν εἰς τὸ Ὑποπροξενεῖον ἐπιστροφὴν αὐτῆς, ἐὰν εὐρίσκηται ἔτι παρὰ τῷ ἰδίῳ καὶ δὲν ἐγκρίνηται ἢ διὰ τοῦ ἐν Καίρῳ Πολ. Πράκτορος διεύθυνσις αὐτῆς, μετὰ τῶν αὐτῇ συνημμένων, ἵνα ἐπιδοθῇ αὕτη εἰς τὸν ἀναφερόμενον αἰτήσαντα αὐτήν.

(Μονογρ.) Σ(άρρος)

Αρ. Εγγρ. 5

(Φ. 1904! ΚΓ' ,αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 198

Ἐν Καβάλλα τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1901

Πρὸς

τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον

Πρὸ δύο περίπου μηνῶν ὁ λαὸς τῆς Θάσου συνελθὼν εἰς πάνδημον ἐκ πεντακισχιλίων περίπου προσώπων Συνέλευσιν, ἐξελέξατο τετραμελῆ ἐπιτροπὴν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἐκεῖσε ἰατροῦ κ. Γ. Χρηστίδου, ἣτινι ἀνέθηκε τὴν ἐντολὴν ὅπως μεταβᾶσα εἰς Κάϊρον ὑποβάλῃ τῇ Α.Υ. τῷ Κεδίβῃ τὰ παράπονα τῶν κατοίκων κατὰ τῆς βαρείας φορολογίας, εἰς ἣν ὑπεβλήθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ νῆσος, καὶ αἰτήσῃ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς εἰς τὸ ἀρχαῖον τῆς ἀσυδοσίας καθεστῶς. Ἡ οὕτω πανδήμως ἐκλεγείσα Ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε διὰ τῆς Διοικήσεως ἀναφορὰν τῷ Κεδίβῃ, αἰτουμένη παρὰ τῆς Α.Υ. ὅπως ὁρίσῃ τὸν χρόνον τῆς εἰς Αὐτὴν ἐμφανισεῶς τῆς.

Εἰς ἀπάντησιν ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἀπέστειλε τελευταίως τὸν Ὑπουργὸν τοῦ Ἐμφαφιῶ Χαϊρῆ πασσᾶν, ὅστις ἀφικόμενος πρὸ τιμῶν ἡμερῶν εἰς τὴν νῆσον, περιῆλθε πάντα αὐτῆς τὰ χωρία, ἐξετάζων τὰ αἰτήματα τῶν κατοίκων, μεθ' ὃ καλέσας εἰς Συνέλευσιν ἐν τῷ Διοικητηρίῳ τοὺς Ἀντιπρο-

σώπους τῶν χωρίων, ἀνὰ δύο ἐξ ἑκάστου αὐτῶν, ἔλαβε τὴν ἐπὶ τῶν αἰτημάτων τούτων ἀναφορὰν αὐτῶν, ὑποσχόμενος ὅτι θέλει ὑποβάλλει ταύτην τῇ Α. Ὑψηλότητι διὰ τὰ περαιτέρω.

Ὁ Χαϊρῆ πασσᾶς, συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ Θάσου, ἀφίκοιτο χθὲς ἐνταῦθα, ἀναχωροῦντες σήμερον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς συνάντησιν μετὰ τοῦ Κεδίβου.

Εὐπειθέστατος
(ὑπ.) Γ. Σάρορος

Αρ. Εγγρ. 6

(Φ. 1904! ΚΓά,αακ)

Ὑπουργεῖον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἀριθμ. 477

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28 Φεβρουαρίου 1902

Πρὸς
τὸν ἐν Καίρω Διπλωματικὸν Πράκτορα

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τὸ Ὑπουργεῖον ἀνεκοίνωσεν Ὑμῖν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2137 ἐγγράφου ἔκθεσιν τοῦ ἐν Καβάλλα Προξένου ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐν Θάσῳ ἀποστολὴν τοῦ Αἰγυπτίου Ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμφακίου πρὸς ἐξέτασιν τῶν παραπόνων τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Ὁ Χαϊρῆ πασσᾶς περιελθὼν τότε πάντα τὰ χωρία τῆς νήσου καὶ ἐξετάζων τὰ αἰτήματα τῶν κατοίκων, ἔλαβε τὰς ἀναφορὰς τούτων ὑποσχόμενος ὅτι θέλει ὑποβάλλει αὐτὰς εἰς τὴν Α. Ὑψηλότητα τὸν Κεδίβην.

Ὡς δὲ βραδύτερον μοὶ ἀνεκοίνωσεν ἡ ἐν Κων/πόλει Πρεσβεία πρὸς ἣν ὠσαύτως εἶχον διαβιβάσει ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Σάρορος, ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Κεδίβης, διατρέβων τότε ἐν Κων/πόλει, διεβεβαίωσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Πατριάρχην, ὅτι πλήρη τὴν προστασίαν αὐτοῦ ἤθελε χορηγήσει πρὸς μετρίασιν τῆς φορολογίας τῶν κατοίκων καὶ βελτίωσιν ἐν γένει τῆς καταστάσεως αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἐξ ἐκθέσεως Θεσίου τινός, ἣν ἐπὶ ἐπιστροφῇ πέμπω Ὑμῖν, πληροφοροῦμαι ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων ἐν τῇ νήσῳ εἶναι ἡ αὐτή, ὅτι οὐδὲν μέτρον πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς ἐλήφθη καὶ ὅτι τέλος ὁ διοικητὴς περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ θέσεως μεριμῶν μόνον, ἐνεργεῖ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ καταστῇ ἀνεφικτος πᾶσα θεραπεία τῶν κακῶς ἐχόντων.

Ἐναντιοῦν Ἐμῶν ταῦτα, παρακαλῶ ὅπως ἐπιζητήσητε καθ' ὃν ἠθέλετε ἐγκρίνει καταλληλότερον τρόπον τὴν ἀντίληψιν τῆς Α. Β. Ἐψηλότητος τοῦ Κεδίβου ἐπὶ τῆς ἐν Θάσῳ καταστάσεως, συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸ ἐφικτὸν ἀποδοχῆς τῶν αἰτημάτων τῶν κατοίκων.

Ἐπεκδέχομαι ἐν τάχει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου Ἐμετέρων ἐνεργειῶν.

Ὁ Ἐπουργὸς
(ὑπ.) Ἄλ. Θ. Ζαΐμης

Αρ. Εγγρ. 7

(Φ. 1904! ΚΓά', αακ)

Β. Ἐποπροξενεῖον τῆς Ἐλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἄριθμ. 80 ἐμπ.

Ἐν Καβάλλα τῇ 31 Μαρτίου 1902

Πρὸς
τὸ Ἐπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἡ τέως ἤρεμος καὶ ἀνιστόρητος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἑλληνικὴ νῆσος τῆς Θάσου ἐγένετο θέατρον σπουδαίων ταραχῶν, ὧν τὴν γέννησιν ὁ χρόνος θέλει δεῖξει ἐὰν ὀφείληται εἰς μόνην τὴν ἰταμότητα (;) τῶν ἐγκωρίων αἰγυπτιῶν ἀρχῶν ἢ εἰς ἐσκεμμένον τι σχέδιον πρὸς πρόκλησιν ἀφορμῆς ἐν τῷ σπουδαίῳ τούτῳ τῆς Μακεδονικῆς χώρας σημείῳ, εἰς μέλλουσαν ἐνεργεῖαν.

Ἐκ προηγουμένης κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Αὐγουστον ὑποβληθείσης ἐκθέσεώς μου, τὸ Σ. Ἐπουργεῖον διατηρῶν ἐν γνώσει τῶν ὑπὸ τῶν κατοίκων Θάσου ὑποβληθέντων παραπόνων κατὰ τῶν φορολογικῶν πιέσεων, ἃς ἡ νῆσος ὑφίσταται σὺν τῷ χρόνῳ, κατὰ παράβασιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς κεδιβικῆς δυναστείας κεχορηγημένων αὐτῇ προνομίων καὶ ἀσυδοσιῶν. Τῶν παραπόνων τούτων μὴ ληφθέντων ὑπ' ὄψει ὑπὸ τῆς Κεδιβικῆς Κυβερνήσεως καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ Θάσῳ ἀποστολὴν τοῦ Ἐπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ἢ ἐγκώριος διοικήσις ἐξηκολούθησε μέχρις ἐσχάτων νὰ προβαίνει εἰς ... κυριώτερον μέσον καὶ τὴν βιαίαν εἰσπραξίν τῶν τεθεωρημένων φόρων, ἧτις ἤγαγε τοὺς κατοίκους εἰς βιαίαν ταραχὴν καὶ συγκίνησιν.

Κατ' αὐτὰς μέγα συλλαλητήριον τοῦ λαοῦ πρόκειται νὰ συνέλθῃ, κατὰ τὴν ... ἀνέκαθεν ἐν Θάσῳ ἐθιζόμενα ἐν τῇ κόμῃ Θεολόγου, ἐνθα ἐμελλεν νὰ συνέλθωσιν ἐκ πάντων τῶν χωρίων Θάσου οἱ κάτοικοι, ὅπως ἐκλέξωσι ἀντιπροσώπους, οἵτινες νομίμως καὶ ἐμπρεπῶς νὰ ὑποβάλωσι τὰ παράπονα τοῦ λαοῦ

τῆς Θάσου πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν Κεδίβην, ἐκλέγοντες τοὺς πρὸς τοῦτο ἀντιπροσώπους, οἵτινες ὄφειλον νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν ἔδραν τῆς νήσου καὶ ὑποβάλωσι εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς Θάσου τὰ αἰτήματα.

Ὁ Διοικητὴς ὁμως ἠγνόει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ματαιώσῃ τὴν διαδήλωσιν ταύτην. Καὶ πρῶτον μὲν ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων ἄλλων ἢ μὴ δημογερόντων καὶ μουχτάρηδων, οἵτινές εἰσι καὶ τὰ πειθήνια ὄργανα τῆς Διοικήσεως, εἶτα δὲ ὅτι δὲν ἐπιτρέπει καὶ τὴν συγκρότησιν τῶν συλλαλητηρίων. Συνελθοῦσα ἐν τούτοις ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Διοικήσεως ἡ συνέλευσις ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τούτων εἰς οὐδὲν κατέληξε ἀποτέλεσμα, τοῦ Διοικητοῦ μὴ ἐπιτρέψαντος τὴν διατύπωσιν τῶν αἰτήσεων των κατοίκων. Μεθ' ὃ οἱ κάτοικοι ἀπεφάσισαν ὅπως συνέλθωσιν ἐν τῷ χωρίῳ Θεολόγου. Μαθὼν ὁ Διοικητὴς τὴν συνάθροισιν ταύτην μετέβη ἐκεῖσε καὶ διέταξεν αὐτοὺς νὰ διαλυθῶσι. Τούτων μὴ διαλυθέντων ἐκεῖνος μὲν ἀπῆλθεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του οἱ ἐρχόμενοι ἐκεῖσε ἐξ ἄλλων κωμῶν Θάσιοι εὔρον τὸ πτώμα ἐνὸς Θασίου, καθ' ὃδὸν φονευθέντος ὑπὸ τῆς συνοδείας τοῦ Διοικητοῦ, ὁ δὲ Αἰγύπτιος ὑποδιοικητὴς Θεολόγου προέβη εἰς ἐπίθεσιν κατ' αὐτοτελοῦς ὁμάδος Θασίων ἐν θέσει παρὰ τὸ κοιμητήριον Θεολόγου, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἦν ὁ βαρὺς τραυματισμὸς ἐξ ἐξ αὐτῶν, ἐν οἷς καὶ μία γυνή, καὶ ὁ φόνος ἐτέρου, γενόμενος διὰ πυροβολισμοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ Διοικητηρίου. Οἱ κάτοικοι ἐξηγέρθησαν, ἐπιτροπὴ δὲ Θασίων ἐλθοῦσα εἰς Καβάλλαν, ἐλθοῦσα δὲ παρ' ἐμοί, διεβίβασε τὸ ἐπόμενον πρὸς τὸν Κεδίβην τηλεγράφημα (σ.σ. λείπει το τηλεγράφημα).

(ἀνυπόγραφο) (Σάρρος)

Αρ. Εγγρ. 8

(Φ. 1904! ΚΓα',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλᾳ

Ἄριθμ. 100

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 22 Ἀπριλίου 1902

Πρὸς

τὴν ἐν Κων/πόλει Β. Πρεσβείαν

Ἀναφερόμενος εἰς τὰς ὑπ' ἀριθμ. 80, 87 καὶ 93 ἐ.ἔ. προηγουμένας ἐκθέσεις μου περὶ τῶν ἐν Θάσῳ, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω τῇ Ἑλλ. Β. Πρεσβείᾳ ὅτι σήμερον τὴν πρῶταν ὁ Καϊμακάμης Καβάλλας, διαταχθεὶς ὅπως ἀναλάβῃ ἐν ὀνόματι τοῦ σουλτάνου παρὰ τῶν ἐν τῇ νήσῳ αἰγυπτιακῶν ἀρχῶν τὴν διοίκησιν τῆς Θάσου, μετέβη εἰς τὴν νήσον συνοδευόμενος ὑπὸ δεκαπέντε περίπου χωροφυλάκων καὶ ὑπαλλήλων, ἐπὶ τούτῳ ἐκ Θεσσαλονίκης μεταπεμ-

φθέντων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς.

Ἐκ τῶν συνοδούντων αὐτὸν ὑπαλλήλων εἰς εἶναι ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Δράμας καὶ ἕτερος ἀνώτερος οἰκονομικὸς ὑπάλληλος τῆς Γεν. Διοικήσεως Θεσσαλονίκης.

Ὁ Καϊμακάμης προσκληθεὶς τηλεγραφικῶς πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς Θεσ/νίκην καὶ ἐπανελθὼν χθὲς περὶ μεσημβρίαν μὲ τὸν Αὐστριακόν, ἦλθεν ἀμέσως εἰς ἐπίσκεψίν μου, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῆς Α.Μ. μοὶ ἐγνώρισε δὲ ὁ ἴδιος τὴν ἐντολήν, ἣν περιεβλήθη, διατηρῶν τὴν ἐν Καβάλλα θέσιν του καὶ διορισθεὶς ὡς προσωρινὸς ἀναπληρωτῆς τῆς ἐν Θάσῳ Διοικήσεως.

Καθὰ πληροφοροῦμαι, ζητηθέντος τοῦ φερμανίου τοῦ ἐπὶ Σουλτάνου Μαχμούτ χορηγηθέντος τῷ ἰδρυτῇ τῆς κεδιβικῆς δυναστείας Μεχμέτ Ἀλῆ τὰ ἐπὶ τῆς Θάσου δικαιώματα αὐτοῦ, μὴ εὐρεθέντος δὲ τούτου ἐν Κων/πόλει, ἀνευρέθη ἐπίσημον τούτου ἀντίγραφον ἐν Καβάλλα. Κατ' αὐτὸ δὲ μόνον βακουφικά τινα δικαιώματα ἀπονέμονται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, οὐχὶ δὲ καὶ κυριαρχικὰ ἐπὶ τῆς νήσου δικαιώματα.

Ἡ Πύλη ἀκολουθοῦσα τὴν συνήθη αὐτῆς τακτικὴν, ἐδράξατο τῆς παρασχεθείσης αὐτῇ ἀφορμῆς ὑπὸ τῆς ἀνικανότητος τῶν αἰγυπτιακῶν ἀρχῶν, ὅπως προβῆ εἰς τὴν ἀφομοίωσιν τῆς διοικήσεως τῆς νήσου πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας αὐτῆς. Ἐγένετο δὲ ὅ,τι προείκασα ἅμα τῇ γνώσει τῶν τελευταίων ἐν τῇ νήσῳ λυπηρῶν γεγονότων.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Θασίων, ἔλθοῦσα καὶ σήμερον παρ' ἐμοί, μοὶ ἐγνώρισε ὅτι τὴν παρελθοῦσαν ἐσπέραν περὶ τὸ μεσονύκτιον σχεδόν, καλέσας αὐτὴν παρ' αὐτῷ, ἀνεκοίνωσεν τὴν ἐντολήν καὶ προσθεὶς ὅτι ὁ Σουλτάνος προτίθεται νὰ τηρήσῃ ἀκεραίας τὰς κεχορηγημένας τῇ νήσῳ προνομίας καὶ ἀσυδοσίας.

Τὸ προαξικόπημα ὑπὸ τῆς Πύλης ἐγένετο. Ἴδωμεν δὲ τί θέλει πράξῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἡ Αἴγυπτος καὶ ἰδίως ἡ Ἀγγλία.

(ἀνυπόγραφον) (Σάρρος)

Αρ. Εγγρ. 9

(Φ. 1904! ΚΓα', αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 116

Ἐν Καβάλλα τῇ 26 Ἀπριλίου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Στεροῦμενος κρυπτογραφικοῦ λεξικοῦ, τοῦ δὲ ἐνταῦθα τηλεγραφείου

μόλις χθές έπιτραπέντος όπως διαβιβάση και εις μόνην τήν Β. Πρεσβείαν τὸ κάτωθι τηλεγράφημά μου, ἐλπίζω ὅτι τοῦτο διεβιβάσθη ἤδη ἀμέσως παρ' αὐτῆς εἰς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον, καθόσον και διὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ταχυδρομείου τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀνεκοινώθη(σαν) τὰ γεγονότα εἰς τε τὸ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γεν. Προξενεῖον και εἰς τήν Β. Πρεσβείαν, εἶχον παρακαλέσει τὴν τελευταίαν, όπως εὐαρεστουμένη διαβιβάση τὸ αὐτὸ τηλεγράφημα.

Τὸ πρὸς τήν Β. Πρεσβείαν τηλεγράφημά μου ἔχει οὕτω:

.....

Ὁ Ἐμὴν Πασσᾶς προσκλήθεις τηλεγραφικῶς πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς Θεσσαλονίκην, ἐπαελθὼν ἐκείθεν τὴν μεσημβριάν τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἔσπευσεν ἀμέσως εἰς ἐπίσκεψίν μου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῆς Α.Μ., μοι ἐγνώρισε δὲ ὁ ἴδιος ἐμπιστευτικῶς τὴν ἐντολήν, ἣν περιεβλήθη προσωρῶς ἐν Θάσῳ διατηρῶν συνάμα και τὴν ἐν Καβάλλα θέσιν του.

Καθ' ἃ πληροφοροῦμαι, ζητηθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ πρωτοτύπου τοῦ φιομανίου, δι' οὗ ἀπενεμήθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μαχμουτ τῷ ἰδρυτῇ τῆς κεδιβικῆς δυναστείας Μεχμέτ Ἀλῆ τὰ ἐπὶ τῆς Θάσου δικαιώματα αὐτοῦ, μὴ εὐρεθέντος δὲ τούτου ἐν Κων/πόλει, ἀνευρέθη ἐπίσημον τούτου κείμενον ἐν Καβάλλα, κατὰ τὸ περιεχόμενον δὲ αὐτοῦ, ὡς εἶπέ μοι τουλάχιστον ὁ Καϊμακάμης, ἐπαναλαμβάνονται τὰ περὶ τὴν Διοίκησιν μόνον βακουφίων τινὰ δικαιώματα(;) ἀπονεμόμενα εἰς τὸ πρεσβύτερον μέλος τῆς οἰκογενείας Μεχμέτ Ἀλῆ, οὐχὶ δὲ και κυριαρχικὰ ἐπὶ τῆς νήσου δικαιώματα. Ἡ Πύλη ἀκολουθοῦσα τὴν συνήθη αὐτῆς τακτικὴν, ἐδράξατο τῆς παρασχεθείσης αὐτῇ ὑπὸ ἀνικανότητος τῶν ἐν Θάσῳ αἰγυπτιακῶν ἀρχῶν ἀφορμῆς, όπως θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τῆς νήσου, ἐξομοιοῦσα αὐτὴν πρὸς τὰς λοιπὰς τοῦ κράτους αὐτῆς ἐπαρχίας. Ἀναφέρων δὲ τὰ λαβόντα χώραν λυπηρὰ γεγονότα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 80 τῆς 31ης Μαρτίου ἀναφορᾶς μου δὲν παραλείπω νὰ ἐκφράσω τὴν ἀνησυχίαν μου ἐπὶ τῶν ἀμέσων αὐτῶν συνεπειῶν.

Τὸ ἑσπέρας τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ Καϊμακάμης ἐκάλεσε τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Θάσου, ἣτιμι ἐγνώρισε τὴν ἀπόφασιν τῆς Πύλης, βεβαιώσας αὐτοὺς ὅτι ὁ Σουλτάνος προτίθεται νὰ τηρήσῃ τὰς κεχορηγημένας ἤδη τοῖς Θασίοις προνομίας.

Μεταξὺ τῶν συνοδευόντων τὸν Καϊμακάμη ἀνδρῶν κατελέγη και ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Δράμας και ἀνώτερος οἰκονομικὸς ὑπάλληλος ἐκ Θεσσαλονίκης, πρὸς διοργάνωσιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Ὁ αὐτοκρατορικὸς ἱεραδὲς, ὡς πληροφοροῦμαι, ἐντέλλεται τῷ Γενικῷ Διοικητῇ τῆς Θεσ/νίκης, όπως καταλάβῃ τὴν νήσον, ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου, δι' οὗτος τῶν ὑπαλλήλων του ἤθελεν ἐγκρίνει.

Ὁ Καϊμακάμης ἀποβιβάσθεις εἰς τὸ Τελωνεῖον τῆς Θάσου ἐκάλεσε τὸν Διοικητὴν όπως παραδώσῃ αὐτῷ τὰς ὑπηρεσίας, πλὴν τῆς τῶν βακουφικῶν.

Ὁ Αἰγύπτιος Μουδίουθας Θάσου εἰσέτι ἀντιτάσσει ἀντιρρήσεις πρὸς τοῦτο, ἀναμένων διαταγὰς τοῦ Κεδίβου ἐκλήθη δὲ παρὰ τοῦ Ἐμὶν πασσᾶ ὅπως ἀπολύσῃ τὴν σωφρονιστικὴν δύναμιν τῆς Θάσου, ἀποτελουμένην ἐξ 150 περιόπου ἀνδρῶν. Ἐκάλεσε δὲ συνέλευσιν ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν χωριῶν ἀνὰ δύο ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ὅπως ἀνακοινώσῃ αὐτοῖς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Θασίων, ἣτις καθ' ἡμέραν προσήρχετο παρ' ἐμοὶ καὶ μοὶ ἀνεκοίνου τὰ γεγονότα, ἔλαβε εὐγνωμόνως γνῶσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐκ τῶν ὑπ' ἀριθμ. 804, 868 τῆς 13 π. μ. διαταγῶν αὐτῆς, ἧς τὸ περιεχόμενον δὲν παρέλιπον νὰ γνωρίσω καταλλήλως αὐτῇ, εὐλόγως δὲ ἀνησυχούσα περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος αὐτῆς καὶ τῶν κεχορηγημένων αὐτῇ προνομίων καθικετεύει δι' ἐμοῦ τὴν Ὑμ. Ἐξοχότητα ὅπως παράσχη αὐτῇ τὴν δυνατὴν ὑποστήριξιν, ἣν παρὰ τῆς κοινῆς αὐτῶν Μητροδὸς προσδοκῶσιν.

Προσκήσει τοῦ Ἐμὶν πασσᾶ ἐκ Θάσου, οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτῶν ἀνεχώρησαν σήμερον διὰ τὴν νῆσον.

Τὸ πραξικόπημα ὑπὸ τῆς Πύλης συνετελέσθη. Ἴδωμεν δὲ τί θέλει πράξῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἢ Αἴγυπτος καὶ ἰδίᾳ οἱ προστάται αὐτῆς Μεγάλοι Δυνάμεις.

Υ.Γ. Μεταξὺ τῶν συνοδευόντων τὸν Ἐμὶν πασσᾶν ὑπαλλήλων εἶναι καὶ ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ εἰσαγγελεὺς μετὰ τοῦ ἀνακριτοῦ Δράμας, οἵτινες προτίθενται νὰ προβῶσιν εἰς τὰς ἀναρκήσεις ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐν Θάσῳ γεγονότων, κατὰ νεωτέρας δὲ ἐκείθεν πληροφορίας ὁ Αἰγύπτιος Μουδίουθας ἠρηγήθη (;) ὅπως παραδώσῃ τῷ Ἐμὶν πασσᾶ τὸ ἀρχεῖον τῆς Διοικήσεως. Ὁ Ἐμὶν πασσᾶς ἀναγνώσας τὸ διάταγμα τῆς ἀποστολῆς του τοῖς Θασίοις, προσέθηκεν ὅτι ὁ Σουλτάνος θέλει τηρήσει τὰ προνόμια αὐτῶν, πλὴν τροποποιήσεων τινῶν, ἐν αἷς καταλέγεται καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ ἐπὶ τῆς Θάσου. Ὁθωμανικὸν ἀτμόπλοιο Γετκιρὶς Μεχροννοῦ ἀφίκετο ἐνταῦθα, ὅπως παραλάβῃ περὶ τοὺς 150-200 ἐφάδρους, οἵτινες ἐσπευσμένως ἀποστέλλονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δράμας καὶ Νευροκοπίου καὶ μεταφέρει αὐτοὺς εἰς Θάσον.

(ἀνυπόγραφον) (Σάββας)

Αρ. Εγγρ. 10

(Φ. 1904! ΚΓά', αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 116

Ἐν Καβάλλα τῇ 29 Ἀπριλίου 1902

Πρὸς

τὴν Πρεσβείαν Κων/πόλεως

καὶ τὸ Γεν. Προξενεῖον Θεσσαλονίκης

Συνεχίζων τὸ ἀπὸ 24 τ.μ. ἔγγραφόν μου (ὡς καὶ τὸ τῆς 25ης τοῦ αὐτοῦ τηλεγραφήματος), λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω Ἐμῖν ὅτι ὁ Ἐμὶν πασσᾶς καλέσας ἀντιπροσώπους τῶν χωρίων Θάσου, ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον αὐτῶν τὸ διάταγμα τῆς ἀποστολῆς του, προσθεὶς ὅτι ὁ Σουλτάνος θέλει τηρήσει τὰς εἰς τοὺς Θασίους κεχορηγημένας προνομίας, πλὴν τινῶν τροποποιήσεων, εἰς ἃς ὑπάρχει καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς δικαιοδοσίας τῆς ἐταιρείας τοῦ Μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ καὶ ἐπὶ τῆς Θάσου. Ὁ Αἰγύπτιος Μουδρίης ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποποιῆται νὰ συμμερφωθῇ εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἐμὶν πασσᾶ, μὴ παραδίδων τὸ ἀρχεῖον καὶ τὸ κονάκι τῆς Διοικήσεως καὶ ἐπιτηδεύων ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν ἐνθρόνησιν(;) τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Γεν. Διοικήσεως.

Ἀτμόπλοιον τῆς ἐταιρείας Μεχμουνοῦ ἐκτάκτως μετακλήθην ἐνταῦθα ἐκ Δαρδανελλίων πρόκειται νὰ παραλάβῃ περὶ τοὺς 200 ἐφέδρους, ἐσπευσμένως ἀποστελλομένους εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δράμας καὶ Νευροκοπίου, καὶ μεταφέρει αὐτοὺς εἰς Νευροκόπιον.

(ἀνυπόγραφον) (Σάφρος)

Αρ. Εγγρ. 11

(Φ. 1904! Κγα', αακ)

Διπλωματικὸν Πρακτορεῖον

τῆς Ἑλλάδος

ἐν Καῖρω

Ἀριθμ. 34

Ἐν Καῖρω τῇ 29 Ἀπριλίου 1902

(Πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν
καὶ Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν,)

Κύριε Πρόεδρε,

Μετὰ τὰ ἀπὸ 23 καὶ 28 λήγοντος τηλεγραφήματά μου, ἔχω τὴν τιμὴν

νά ἀνακοινώσω τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὰ ἐπόμενα.

Ἐδθὺς ὡς ἔλαβον τὰ ἀπὸ 18ης λήγοντος τηλεγραφήματα τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος περὶ τῶν ἐν Θάσῳ φόνων καὶ τραυματισμῶν καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν δημιουργηθείσης ἐν τῇ νήσῳ καταστάσεως, ἀνεκοίνωσα τὰ ἐν αὐτῇ πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργόν. Ὁ Βαουδιᾶ πασσᾶς, ἐπὶ τῇ ὡς ἀνωτέρω ἀνακοινώσει καὶ ταῖς ἐπὶ ταῖς γενομέναις παραστάσεσίν μου, εὐηρεστήθη νὰ μὲ διαβεβαιώσει ὅτι θέλει διαμηνύσει τὰ εἰκότα πρὸς τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παραθερίζοντα Κεδίβην. Τῇ ὕστεραίᾳ διελέχθη περὶ τῶν ἐν Θάσῳ πραγμάτων καὶ πρὸς τὸν Lord Gramer καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν νὰ μεριμνήσῃ πρὸς λήψιν τῶν προσηκόντων μέτρων. Ταῦτα μὲν πρὸς ἀνάκρισιν καὶ τιμωρίαν τῶν γενομένων ὑπαιτίων τῶν λητηρῶν γεγονότων, ταῦτα δὲ πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ἐννόμου τάξεως καὶ ἡσυχίας ἐν τῇ νήσῳ. Ὁ Lord Gramer ὅστις εἶχε λάβει τὴν προτεραίαν τηλεγράφημα περὶ τῶν γενομένων ἐξ Ἀθηνῶν ἐκ μέρους Γιαννάλη τωός, μοὶ ἐζήτησεν(;) ἄμεσον διὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ ἐνέργειαν. Ταῦτοχρόνως ἐτηλεγράφησα πρὸς τὸν Μέγαν τελετάρχην ζητῶν ἐπιγόντως ἀκροάσιν παρὰ τοῦ Κεδίβη.

Ἐν ὕστεραίᾳ πρὸς τὸν Lord Gramer διαλέξει μου, μοὶ ἀνεκοίνωσεν οὗτος τὸ περιεχόμενον ἐκθέσεως τοῦ ἐν Καβάλλα Ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας, διαβιβασθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Γ. Προξένου, δι' ἧς ἐκ πληροφοριῶν ἐμμέσων τοῦ ἐν Καβάλλα Ὑμετέρου Προξένου ἀνακοινοῦνται τὰ ἐν Θάσῳ λυπηρὰ γεγονότα. Μοὶ προσέθηκεν ὁ Lord Gramer ὅτι, ἐπὶ τῇ ὑπ' ἐμοῦ γενομένη αὐτῷ ἀνακοινώσει τῶν ἐν τῷ τηλεγραφήματι τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐζήτησε τηλεγραφικῶς τὴν γνώμην τοῦ ἐν Κων/πόλει Πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας περὶ ἀποστολῆς ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ εἰς Θάσον πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν καταγγελλέντων καὶ ὅτι διὰ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, πρὸς ὃν ἀνεκοίνωσε τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ἐν Καβάλλα Ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας, διεμήνυσε τὰ εἰκόνα πρὸς τὸν Κεδίβην.

Ἐν ἀκροάσει ἦν ἔσχον πρὸς τὴν Αὐτῆς Ὑψηλότητα, κατελθὼν ἐπὶ τούτῳ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διὰ μακρῶν διελέχθη πρὸς τὸν Κεδίβην περὶ τῆς ἐν Θάσῳ περὶ ὧν καὶ ἄλλοτε εἶχον διαλεχθῆ πρὸς Αὐτόν. Δὲν παρέλιπον νὰ ἐπιστήσω σπουδαίως(;) τὴν προσοχὴν τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος ἐπὶ τῶν τελευταίων λυπηρῶν γεγονότων ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ τε τηλεγραφήματος τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἐν Καβάλλα Ὑποπροξένου τῆς Α.Μ. καὶ νὰ παρακαλέσω Αὐτὴν ἵνα ἐν τῇ μερίμνῃ Αὐτῆς ὑπὲρ τῶν κατοίκων τῆς νήσου προβῆ εἰς τὴν λήψιν τῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν γενομένων καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἐκθέσεων ἀλλὰ καὶ ἀποτροπὴν ἐπαναλήψεως τῶν λυπηρῶν... (δυσανάγνωστη μία λέξη) ἀναγκαίων μέτρων. Ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι διαφόρους ὄλως πληροφορίας ἔχει περὶ τῆς Διοικήσεως τοῦ Μαχμουτ βέη Ρεφάτ.

Κατὰ τὰς ἐν λόγῳ πληροφορίας εἰς μόνον ἐφρονεύθη διὰ πυροβόλου ὄπλου καὶ δύο μόνον ἐτραυματίσθησαν διὰ ξύλων καὶ λίθων. Ἄλλὰ καὶ δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ἂν ἀπὸ ὀργάνων τῆς ἐξουσίας ἐγένετο ὁ φόρος καὶ οἱ τραυματισμοί, δεδομένου ὅτι ἐπῆλθε ρῆξις μεταξὺ τῶν πρωτεργατῶν τῆς διαδηλώσεως καὶ τοῦ λαοῦ, δυσανασχετοῦντος ἐπὶ τῇ προκληθείσῃ ἐνεργείᾳ καὶ φοβούμενον τὰς δυσαρέστους συνεπείας αὐτῆς. «Ὅπωςδῆποτε ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσω τὰ πράγματα, θ' ἀποστείλω πιθανώτατον τὸν Χαῖρη πασσᾶν — προσέθηκεν ὁ Κεδίβης— καίτοι πρὸ ὀλίγου ἔλαβον τὴν εἶδησιν ὅτι ἡ Ὑψ. Πύλη διέταξε τὸν Καϊμακάμην Καβάλλας ἵνα μεταβῇ αὐτόθι καὶ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῆς νήσου. Ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ διεμαρτυρήθη, ἐλπίζω δ' ὅτι θέλει ἐξευρεθεῖ τρόπος φιλικῆς μετὰ τῆς Πύλης συνεννοήσεως. Ἄλλὰ ἐρωτῶ —ἐξηκολούθησε ὁ Κεδίβης— διατὶ αὐτὰ ὅλα τὰ παράπονα καὶ τὰ συλλαλητήρια καὶ ὁ θόρυβος; Μὴ ἡ Θάσος δὲν διακείτο ἕως τοῦδε πατρικῶς; Μὴ καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσα ἐνδελεχῶς μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων αὐτῆς; Μὴν δὲν ἔστειλα ἰδίαις δαπάναις μηχανικῶν πρὸς ρυμοτομίαν καὶ δὲν ἐμερίμνησα περὶ ἰδρύσεως σχολείων καὶ ἄλλων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων; Ἄλλὰ παραπονοῦνται κατὰ τῶν φόρων. Γνωρίζετε εἰς πόσον ποσὸν ἀνέρχονται οἱ φόροι αὐτῶν; Εἰς 300 λίρας ἐπὶ 15.000 κατοίκων. Ἄλλὰ καὶ αἱ 300 αὐταὶ λίραι ἐχαρίσθησαν, διότι περιορίσθησαν εἰς 150, καὶ αὐταὶ δὲ διετέθησαν ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν. Θέλετε νὰ μάθετε καὶ ἄλλο τι; Ἀκούσατε. Ὑπάρχουσι ἐν τῇ νήσῳ 40-50.000 αἰγῶν, ἀνήκουσαι εἰς 15-20 πρόσωπα. Ἐνῶ αἱ αἴγες πληρώνουσι ἐν Τουρκίᾳ φόρον 6 γρόσια κατὰ κεφαλὴν, ἐγὼ μόνον 2 γρόσια φόρον ἐπέβαλον. Ἐπειδὴ ὁμως αἱ αἴγες εἰσὶ ζῶα καταστρεπτικὰ τῶν φυτικῶν, ἐγνωστοποίησα εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι μόνον μέχρι τοῦ 1902 θὰ πληρώνουσι φόρον 2 γρ., ὡς ἕως τοῦδε κατὰ κεφαλὴν, ἔπειτα 6 ὡς ἐν Τουρκίᾳ.

Καὶ εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προῆλθον οὐχὶ πρὸς αὔξησιν τῆς φορολογίας, ἀλλ' ὅπως παρέχων διευτη προθεσμίαν ἀπαλλάξω τὴν νήσον τῶν ἐν λόγῳ καταστρεπτικῶν ζώων. Αὐτὴ εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ καταθλιπτικὴ φορολογία, ἐφ' ἧς οἱ Θάσιοι παραπονοῦνται. Εὐχομαι δ' ἀπὸ καρδίας εἰς τοὺς Θασίους, μοι εἴπεν γελῶν καὶ ἐμπιστευτικῶς ὁ Κεδίβης, νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ αὐτὴ κατάστασις καὶ ἐπὶ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως».

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν πολιτείαν τοῦ Διοικητοῦ ἢ Αὐτοῦ Ὑψηλότης μὲ διεβεβαίωσεν περὶ τοῦ ἀκεραίου καὶ ἐντίμου ἀλλὰ καὶ βραδυνόους (;) αὐτοῦ χαρκτηῆρος, ἀνικάνου ἐντεῶθεν πρὸς πᾶσαν βιαιοπραγίαν.

Ἀῤριον θέλω ἶδει καὶ αὐθις τὸν Lord Gramer, μεθ' ὃ θέλω λάβει τὴν τιμὴν νὰ συνεχίσω τὴν παροῦσαν ἔκθεσιν.

Ἐδπειθέστατος
(ὕπ.) Ἰ. Γρυπάρης

Αρ. Εγγρ. 12

(Φ. 1904! ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος**ἐν Καβάλλα**

Ἀριθμ. 133

Ἐν Καβάλλα τῇ 12 Μαΐου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἡ ἐν Θάσῳ κατάστασις βαίνει παγιουμένη κατὰ τὰς βλέψεις τῆς Πύλης. Ὁ Αἰγύπτιος Διοικητὴς προβιβασθεὶς κατὰ ἓνα βαθμὸν ὑπὸ τοῦ Κεδίβου, παραμένει εἰσέτι ἐκεῖσε, δὲν φαίνεται ὅμως ἀντιτάτων ἐνεργῶν ἀντίδρασιν. Οὕτω δὲ ὁ Ἐμὴν πασσᾶς προβαίνει ἀκωλύτως εἰς τὴν ὀθωμανικὴν ὀργάνωσιν τῆς νήσου, ἧς τὸ δικαστήριον ἀγγέλλεται ὅτι ἄρξεται λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς ἐβδομάδος. Φαίνεται ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δὲν προτίθεται νὰ προβῇ, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, εἰς ἀντίδρασίν τινα.

(ἀνυπόγραφον) (Σάφρος)

Αρ. Εγγρ. 13

(Φ. 1904! ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος**ἐν Καβάλλα**

Ἀριθμ. 147

Ἐν Καβάλλα τῇ 20 Μαΐου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἡ ἐν Θάσῳ κατάστασις ἐξακολούθει οὔσα ἢ αὐτὴ ὡς ἢ κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐβδομάδα περιγραφεῖσα. Τὸ δικαστήριον τῆς νήσου ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ κατ' ἐντολὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς πόλεως. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἀφίκετο εἰς τὴν νήσον, διελθὼν ἐντεῦθεν ὁ ὑπὸ τῆς Πύλης διορισθεὶς ὀριστικὸς Καϊμακάμης τῆς νήσου, Φεῖζῆ Βέης, Ἀλβανός, γνώστης τῆς ἐλληνικῆς, τέως Καϊμακάμης τοῦ παρὰ τὴν Θεσ|νίκην Ἀβρὰτ Ἰσσὰρ (Κιλκισίου). Τὴν ἐπαύ-

ριον δὲ ἀμέσως ὁ προσωρινὸς Καϊμακάμης Ἐμὴν πασσᾶς ἀπελθὼν ἐκείσε ἀνεχώρησεν διὰ Καβάλλας εἰς Θεσ/νίκην, ὅπως ὑποβάλλῃ καὶ προφορικῶς τῷ Γεν. Διοικητῇ τὰ τῆς ἐν Θάσῳ ἐντολῆς του.

Διεδόθη ἀπὸ τῆς προχθὲς ὅτι ἀφικνεῖται ὁσονοῦπω τριμελῆς ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ἐκ τοῦ Αἰγυπτίου ὑπουργοῦ τοῦ Ἐφκαρίου Χαϊροῦ πασσᾶ, ἐνὸς ὑπουργοῦ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Πατριάρχου, ὅπως προβῆ εἰς τὰς δεούσας ἀνακρίσεις ἐπὶ τῶν γενομένων, ἀλλὰ μέχρι σήμερον ἡ εἶδησις αὕτη δὲν ἐπαληθεύεται.

(ἀνωπόγραφον) (Σάφρος)

Αρ. Ἐγγρ. 14

(Φ. 1904! ΚΓ'α,αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλᾳ

Ἀριθμ. 157 ἔμπ.

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 27 Μαΐου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ἡ ἐν Θάσῳ κατάστασις ἐξακολουθεῖ οὔσα ἡ αὕτη καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα. Ὁ Αἰγύπτιος Διοικητὴς οὔτε τὸ Διοικητήριο οὔτε τὸ ἀρχεῖον παρέδωκε εἰσέτι εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Πύλης διορισθέντα Καϊμακάμη, καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ Ἐμὴν πασσᾶς ἐπανελθὼν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐκ Θεσσαλονίκης μ' ἐπληροφόρησεν, ἡ δὲ στρατιωτικὴ δύναμις τῆς τε Πύλης καὶ τοῦ Κεδίβου, συγκεντρωθεῖσα ἐν τῇ παραλίᾳ, παραμένει ἀκίνητος, τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἀνδρῶν ἀλληλοὑποβλεπομένων. Φαίνεται ὅτι ὀριστικὴ συνεννόησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐπῆλθεν εἰσέτι μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Κεδίβου. Ὁ Ἐμὴν πασσᾶς φαίνεται φοβούμενος πάντοτε ἐνδεχομένην ἀνάμειξιν τῆς Ἀγγλίας, καθ' ὧς ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσω ἐκ τῶν λόγων του. Ἴσως δὲ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιδειχθεῖσαν, παρὰ τοῦ ἐν Κων/πόλει Ἄγγλου Πρέσβεως, κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ κ. Γρουπάρη πρὸς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον, πρόθεσιν πρὸς ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐνεργείας, ἐπιφυλάσσεται νὰ κανονίσῃ τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς βραδύτερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ τούτου ἐνεκεν ἴσως παρτείνεται ἡ ἐκκρεμότης τοῦ ἐν Θάσῳ περιέργου τούτου. (;). Ὁ Αἰγύπτιος Διοικητὴς ἦλθε χθὲς τὴν πρωτὴν ἐνταῦθα, ἀποστείλας δὲ τηλεγραφήματα καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν του, ἐπανῆλθε τὴν ἐσπέραν εἰς τὴν νῆσον.

Τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα διήλθεν ἐντεῦθεν, προερχόμενος ἐξ Ξάνθης, ὁ Στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐν Κων/πόλει Αὐστριακῆς Πρεσβείας κ. Γκίσις.
(ἀνυπόγραφον) (Σάββος)

Αρ. Εγγρ. 15

(Φ. 1904! ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 198 ἐμπ.

Ἐν Καβάλλα τῇ 22 Ἰουνίου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ὁ τέως Αἰγύπτιος Διοικητῆς τῆς Θάσου μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Κεδίβου ἀπῆλθεν προχθὲς μόνος εἰς Κων/πολιν.

Προχθὲς ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ νέος Διοικητῆς Δράμας Ζιᾶ πασσᾶς, προτιθέμενος νὰ παραμείνῃ ἐπὶ δεκαπενθήμερον χάριν τῆς διαμεσολαβήσεως τῆς δεκάτης. Γνωρίσας τοῦτον καὶ πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνὸς ἐν Δράμα, μετέβην χθὲς πρὸς ἐπίσκεψίν του, σήμερον δὲ ἐδέχθην αὐτὸν εἰς ἀντεπίσκεψιν. Αἱ συναντήσεις ἡμῶν ἐγένοντο μετὰ τῆς οἰκειᾶς ἐκατέρωθεν φιλοφρονήσεως.

(ἀνυπόγραφον) (Σάββος)

Αρ. Εγγρ. 16

(Φ. 1904! ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 194 ἐμπ.

Ἐν Καβάλλα τῇ 27 Ἰουνίου 1902

Πρὸς

τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν

Ὑποβάλων κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον στατιστικῆ

περί τε τοῦ πληθυσμοῦ καὶ περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς νήσου Θάσου πληροφορίας, εἶχον συνοδεύσει αὐτὴν καὶ διὰ γενικῆς καὶ συνοπτικῆς ἐκθέσεως τοῦ κρατοῦντος ἐν τῇ νήσῳ πολιτικοῦ καὶ διοικητικοῦ συστήματος.

Μετὰ τὰ τελευταῖα ὁμως ἐν τῇ Θάσῳ γεγονότα καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ἐπάροδον τῆς ἐξουσίας τοῦ Σουλτάνου, ἐθεώρησα χρήσιμον ὅπως πορισθῶμεν πληρεστέρας πληροφορίας καὶ ἐπὶ τὸ ἱστορικώτερον περὶ τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων τῶν ἐχόντων σχέσεις πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως ἄσκησιν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς ἐν Θάσῳ, καθόσον ἐλπίζω καὶ εὐχομαι ὅπως ἡ ὠραία καὶ πλουσίως πεπρωκισμένη ἑλληνικὴ αὕτη νῆσος, μεθ' ὅλην τὴν ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος ἰδίως Κεδίβου, ἐπιδειχθεῖσαν πρὸς αὐτὴν ἀδιαφορίαν, μὴ μεταπέση ὀριστικῶς εἰς τὴν τὰ πάντα διαβιβρώσκουσαν τουρκικὴν κακοδιοίκησιν. Ὁ μόνος δὲ ἐν Θάσῳ, ὅστις ἠδύνατο νὰ παράσχη ἡμῖν πληροφορίας, ἐστὶν ὁ ἐκεῖσε ἀπὸ 45-50 ἐτῶν ἐγκατεστημένος καὶ τὸν ἱατρὸν ἐπαγγελόμενος κ. Γ. Χρηστίδης, ἐξ Ἡπείρου καταγόμενος, ὅστις καὶ εἰς τὰ δημόσια τῆς νήσου πράγματα λαβὼν πολλὰκίς μέρος, τηρεῖ ἡμερολόγιον τῶν ἀπὸ τῆς ἐκεῖσε ἐγκαταστάσεώς του σπουδαιοτέρων τῆς νήσου γεγονότων.

Ἐγκλείστως λοιπὸν λαμβάνω τὴν τιμὴν ὅπως ὑποβάλω εἰς τὸ Σ. Ὑπουργεῖον τὴν τοιαύτην ἐκθεσιν, τῇ αἰτήσῃ μου γραφείσαν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων τοῦ πατρὸς του, παρέχουσαν τὰς οὐσιωδέστερας ἐπὶ τῶν ἀφορῶντων εἰς τὰ τῆς νήσου πραγμάτων πληροφορίας*.

* Ἡ ἐκθεσις, πὺ ἀκολουθεῖ, βρέθηκε ἀποσπασματικὴ, χωρὶς ἐπικεφαλίδα οὔτε τέλος στὸν (Φ. 1906! ΚΔ'(72)) καὶ παρατίθεται ὡς ἔχει:

(Φ. 1906! ΚΔ'(72))

«.....προεστῶν ἐκδικαζόντων ὀριστικῶς τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων διαφοράς.

Ἐν ἔτει 1867 (;) ἰδρύθη κεντρικὸν δικαστικὸν συμβούλιον ἐξ ἐγχωρίων δικαστῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν ἑνὸς τακτικοῦ δικαστοῦ.

Ἐν ἔτει δὲ 1886 συνέστη ἐν τῇ νήσῳ Πρωτοδικεῖον κατὰ τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῇ λοιπῇ αὐτοκρατορίᾳ νόμους, ἐφαρμόζον τὴν αὐτοκρατορικὴν ὀθωμανικὴν νομοθεσίαν. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1900 (19 Ἰανουαρίου) κατηργήθησαν ἐντελῶς τὰ ἐπιφυλαχθέντα τοῖς προεστοῖς δικαστικὰ δικαιώματα.

Ε' Φορολογικαὶ ἀτέλειαι

Οἱ μόνοι φόροι, εἰς οὓς ὑπεβάλλοντο οἱ Θάσιοι, ἦσαν οἱ ἐξῆς:

1. Ἡ δεκάτη ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν.
2. Ἡ δεκάτη ἐπὶ τῆς ξυλείας (μπεστερμὲ) εἰσπραττομένη κατὰ τὴν ἐξαγωγήν.

Ἄμφότεροι οὗτοι εἶχον παραχωρηθῆ τοῖς κατὰ πρεσβυγένειαν διαδύχοις τοῦ Μεχμέτ Ἀλή.

3. Στρατιωτικὸς φόρος, πρὸ μὲν τοῦ μετὰ τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων ἐκδοθέντος Χάττι-χουμαγιούν, ὡς κεφαλικὸς φόρος, κατ' ἀποκοπὴν 40.000 γρόσια. Μετὰ δὲ τὴν παραδοχὴν φόρου στρατιωτικῆς ἀπαλλαγῆς, λίρας ἂθ. 562,50 κατ' ἀποκοπὴν, ἐπὶ τῇ βάσει παροχῆς στρατιωτῶν 11,25.

Ἄφορος οὗτος κατεβάλετο τῇ Τουρκίᾳ.

4. Φόρος ἐπὶ τῶν αἰγῶν, δύο παράδες κατὰ κεφαλὴν.

Τὸν φόρον τοῦτον ἠθέλησεν ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις νὰ ἀναβιβάσῃ εἰς 2 γρόσια καὶ κατόπιν εἰς 6 κατὰ κεφαλὴν. Τοῦτο δ' ἐγένετο ἀφορμὴ τῆς ἐκρήξεως τῶν ταραχῶν τοῦ 1902.

5. Φόρος 6 παράδων ἐπὶ ἐκάστης κυνέλης μελισσῶν καὶ 40 παράδων ἐπὶ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τοὺς ξένους τοιούτων.

6. Φόρος 110 παράδων ἐπὶ ζεύγους ἄροτριῶντων.

7. Φόρος 5 γροσίων ἐπὶ ἐκάστου ἐργαστηρίου (τεζᾶκ-παρασί), προσόμοιος τῷ φόρῳ ἐπιτηδεύματος.

8. Φόρος 110 παράδων ἐπὶ ἐκάστου ἐλαιομύλου ἢ ἀλευρομύλου.

9. Φόρος 10 παράδων ἐπὶ 12 ὀκάδων δημητριακῶν.

10. Φόρος 55 παράδων ἐπὶ ἐκάστης καμίνου πίσσης.

11. Δικαίωμα ἀλιείας ξένων πλοίων 150 γροσίων (τὰ ἐγχώρια οὐδὲν κατέβαλον τέλος).

12. Φόρος 150 γροσίων ἐπὶ προϊόνων σανίδων ἀνημόντων εἰς ξένους.

13. Δι' ὄλα δὲ τὰ ἐπίλοιπα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ καθῆ (καδηλίκι) 18.000 γρ. κατ' ἀποκοπὴν.

Οὐδένα ἕτερον πλὴν τούτων ἀπέτιον φόρον οἱ κάτοικοι, ἀπηλλαγμένοι ὄντες καὶ αὐτοῦ τοῦ κτηματικοῦ.

Διὰ τοῦτο δὲ ἡ ἔταιρεία τῶν Μονοπωλίων τοῦ καπνοῦ δὲν ἔχει δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῆς νήσου (καίτοι παρετηρήθησαν τάσεις τινὲς πρὸς ἄρσιν καὶ ταύτης τῆς ἀτελείας), τὸ δὲ γραφεῖον τῶν ἐμμέσων φόρων μόνον ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων οἰνοπνευμάτων εἰσπράττει δικαίωματα —καὶ δὴ ἀναγκαστικῶς— καὶ ἐκ τῆς ἀλιείας ξένων πλοίων.

Αἱ ἐκ τῆς νήσου πρόσοδοι (μακτοῦ) εἶχον παραχωρηθῆ διαδοχικῶς ὡς ἀρπαλίκι (κρηθὴ διὰ τὸν ἵππον) εἰς τὸν Καπετὰν πασᾶν, τὸν Δράμαλην, καὶ τὸν Μεχμέτ Ἀλήν. Ὅτε δὲ ὁ τελευταῖος συνέστησεν ἐν Καβάλλᾳ τὸ καὶ ἤδη ὑφιστάμενον Ἰμαρέτ, φιλανθρωπικὸν καθίδρυμα μετὰ σχολῆς ἱερατικῆς, αἱ πρόσοδοι αὐταὶ ἀφιερώθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, κατ' αἴτησιν τοῦ Μεχμέτ Ἀλή, εἰς αὐτό, ἀποτελέσασαι οὕτω βακούφιον. Ἀλλὰ συγχρόνως ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς καὶ οἱ κατὰ πρεσβυγένειαν ἀπόγονοι αὐτοῦ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς διοικηταὶ καὶ διαχειρισταὶ τοῦ καθιδρύματος, ἐπὶ τῷ τίτλῳ δὲ τούτῳ τῷ βακου-

φικῶ, καρποῦνται καὶ σήμερον ἔτι τὰ εἰσοδήματα ταῦτα καὶ ἄσκοοσι κατ' οὐσίαν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς νήσου, καίτοι αὕτη πολιτικῶς ὑπήχθη πάλιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Ὀθωμαν. Κυβέρνησις κυριαρχικῶ δικαιώματι ἰδίου καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν προϊόντων ἐπιβάλλει φόρους καὶ δὴ καθ' ὑπέρβασιν τοῦ διὰ τῶν καθιερωμένων προνομίων τῆς νήσου ὁρισθέντος μέτρου.

Τοιουτοτρόπως ἐπὶ τῶν δασικῶν προϊόντων ἀντὶ τῆς δεκάτης, εἰς ἣν καὶ μόνον ὑπεχρεοῦντο οἱ Θάσιοι, τὸ μὲν βακούφιον εἰσπράττει ἤδη 30 τοῖς ἑκατόν, ἡ δὲ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ἐκ παραλλήλου 27 τοῖς ἑκατόν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ κάτοικοι ἐγκατέλιπον σχεδὸν τὴν βιομηχανίαν ταύτην, εἰς μεγίστην, ὡς ἐκ τούτου, περιελθόντες ἔνδειαν. Σημειωτέον ὅτι ἡ ξυλεία ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον εἰσόδημα τῆς πλουσιωτάτης εἰς βλάστησιν νήσου.

Ἄλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς καυσοξυλείας ἐπέβαλεν ἡ Ὀθωμ. Κυβέρνησις φόρον ἐξαγωγῆς 50 παραδῶν ἐπὶ 100 ὀκάδων, δηλ. 40 τοῖς ἑκατόν ἐπὶ τῆς ἀξίας.

Ἀνάγκη ἐπομένως παρίσταται πρῶτον μὲν νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ προνόμιον τῆς νήσου νὰ μὴ καταβάλλῃ φόρον ἀνώτερον τῆς δεκάτης, νὰ καθορισθῇ δὲ κατόπιν εἰς τίνα, τὴν Κεδιβικὴν οἰκογένειαν ἐπὶ τῷ βακουφικῶ αὐτῆς τίτλῳ ἢ εἰς τὴν Ὀθωμ. Κυβέρνησιν ἐπὶ τῷ κυριαρχικῶ αὐτῆς δικαιώματι δέον νὰ περιέλθῃ ἡ πρόσσδος αὕτη.

Φαίνεται μοι πιθανὸν (καίτοι δὲν ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς καθορισμὸν τῶν σχέσεων τοῦ βακουφίου πρὸς τὸ κράτος) ὅτι τὰ δάση οὐδέποτε ἔπασαν ἀποτελοῦντα δημοσίας γαίας, ὧν ἡ μὲν νομὴ ἀφέθη τοῖς κατοίκους, ἡ δὲ ἐκ τῆς δεκάτης...».

Αρ. Εγγρ. 17

(Φ. 1904! ΚΓά',αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλα

Ἀριθμ. 90

Ἐν Καβάλλα τῇ 8 Μαρτίου 1904

Πρεσβείαν Κωνσταντινουπόλεως

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω τῇ Ὑ. Ἐ. ὅτι ἀντιπρόσωποι τῶν κατοίκων τῆς νήσου Θάσου ἐν Γεν. Συνελεύσει ἐκλεγέντες ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν προχθὲς κατευθυνόμενοι εἰς Θεσσαλονίκην, ἵνα υποβάλωσι τῷ Βαλῆ ἀρμοδίως τὰ περὶ διατηρήσεως τῶν προνομίων αὐτῶν αἰτήματα. Μετὰ τοῦτο θέ-

λουσιν ἔλθῃ εἰς Κων/πολιν ἵνα τὰ αἰτήματα ταῦτα ὑποβάλωσι καὶ τῷ Μ. Βεζύρη. Ἄλλὰ συνέστησα αὐτοῖς νὰ λάβωσι πρὸς τοῦτο τὴν γνώμην τῆς Ὑ. Ἐξοχ. πρὸς σκοπιμωτέραν ἐνέργειαν, νὰ ἐπικαλεσθῶσι δὲ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν μεσολάβησιν Αὐτῆς.

Μέλλων λίαν προσεχῶς νὰ ὑποβάλω λεπτομερῆ ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐν Θάσῳ πραγμάτων, ἀρκοῦμαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ εἶπω ὅτι ἡ κατάστασις τῆς νήσου ἐπιβάλλει ζωηρὸν νὰ ἐπιδιώξωμεν ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον.

Ὁ Ὑποπρόξενος
(ὕπ.) Ε. Κανελλόπουλος

Αρ. Εγγρ. 18

(Φ. 1904! ΚΓά, αακ)

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Καβάλλᾳ

Ἀριθμ. 90-102

Ἐν Καβάλλᾳ τῇ 14 Μαρτίου 1904

Πρεσβείαν Κωνσταντινουπόλεως

Κύριε Πρεσβεντά,

Κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 90 ἀναφορᾶς μου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω τῇ Υ.Ε. ἀντίγραφον ταυταρίθμου τῇ παρουσίᾳ πρὸς τὸ Β. Ὑπουργεῖον ἐκθέσεως περὶ τῶν ἐν Θάσῳ πραγμάτων.

Εὐπειθέστατος
(ὕπ.) Ε. Κανελλόπουλος

Αρ. Εγγρ. 19

(Φ. 1904! ΚΓά, αακ)

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'

Ἀριθμ. ἐμπ. Πρωτ. 1055

ΑΘΗΝΗΣΙ Τῇ 7 Ἀπριλίου 1904

Πρὸς
τὸ ἐν Καβάλλᾳ Ὑποπροξενεῖον

«Ἄμα τῇ λήψει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 102 ὑμετέρας ἐκθέσεως, ἥς τὸ περιεχό-

μενον ἔγνω μετὰ πολλῆς προσοχῆς, παρέσχον εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει Β. Πρεσβείαν ὁδηγίας ὅπως εἰς τοὺς μεταβαίνοντας ἐκεῖ ἀντιπροσώπους τῆς νήσου Θάσου χορηγήσῃ πᾶσαν συνδρομὴν ἐν ταῖς πρὸς διατήρησιν τῶν προνομίων τῆς νήσου ἐνεργείαις αὐτῶν παρὰ τῷ Μ. Βεζύρη καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρμοδίοις ἐν Κων/πόλει.

Καλῶς ἐπράξατε παρασχόντες εἰς τοὺς ἐν λόγῳ ἀντιπροσώπους διαβεβαιώσεις περὶ τοῦ εὐλοκιστοῦς ὑπὲρ τῆς Θάσου ἐνδιαφέροντος τῆς Β. Κυβερνήσεως.

Διδομένης δ' ὑμῖν εὐθέτου εὐκαιρίας θέλετε τὰς αὐτὰς παράσχει διαβεβαιώσεις εἰς τοὺς ἐν Θάσῳ, πληροφοροῦντες αὐτοὺς ἅμα ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα συμβάντα τῆς νήσου ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις πᾶσαν μετῆλθεν ἐνέργειαν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ παρ' αὐτῷ ἔτι τῷ Κεδίβη ὅπως γίνωσιν ἀποδεκτὰ τὰ αἰτήματά των. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀκαιρος ἀνακίνησις τῶν ζητημάτων καὶ ἄλλα τινά, τὰ ὅποια δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ προλάβῃ ἡ Κυβέρνησις, συνετέλεσαν ὥστε τὸ ζήτημα τῆς Θάσου νὰ λάβῃ τὴν δυσάρεστον τροπὴν, ἐξ ἧς καὶ ἐπήλθεν καὶ ἡ εἰς τὴν αἰγυπτιακὴ ἐξουσία ὑποκατάστασις τῆς τουρκικῆς διοικήσεως.

Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐν Κων/πόλει Πρεσβείας θέλω τηρήσει ὑμᾶς ἐνημέρους.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

(ὑπ.) Α. Ρωμάνος

Αρ. Εγγρ. 20

(Φ. 1904! ΚΓα', αακ(60))

Β. Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἑλλάδος

ἐν Καβάλλα

Ἄριθμ. Πρ. 336

Ἐν Καβάλλα τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1904

Πρὸς

τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργεῖον

Κατόπιν τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1860 καὶ 2198 ἐ.ἔ. ὑμετέρων ἐγγράφων, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω τὰς ἐξῆς πληροφορίας ἐπὶ τῆς ἀκριβείας τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῷ διαβιβασθέντι μοι πίνακι πληθυσμοῦ διὰ τὸ διαμέρισμα τοῦτο, ἃς συνεκέντρωσα ἐκ τῶν στατιστικῶν τῶν ἀρμοδίων Μητροπολιτῶν καὶ τῆς Διοικήσεως ὡς καὶ ἰδιαιτέρων ἄλλοθεν πληροφοριῶν.

Πρὸς τὰς πληροφορίες ταύτας εἰσὶ σύμφωνοι οἱ ἐν τῷ πίνακι ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἐν τοῖς καζάδες Πραβίστας καὶ Σαρὶ Σαμπάν, ὡς πρὸς δὲ τὸν ὀθωμανικὸν πληθυσμὸν ἢ στατιστικὴ τοπικῶν ἀρχῶν τοῦ π. ἔτους ἀναγράφει διὰ μὲν τὸν καζάν Σαρὶ Σαμπάν 20.349 καὶ διὰ τὴν τῆς Πραβίστας 12.799.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν, ἣν μετ' ἀξιεπαίνου ἐπιμελείας ἔχει καταρτίσει ἡ Μητροπολις Δράμας, ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς τοῦ καζᾶ Δράμας ἀνέρχεται εἰς 12.160, καὶ 2.500, ὡς ἔγγιστα, σχισματικούς, ὁ δὲ ὀθωμανικὸς πληθυσμὸς κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς Διοικήσεως εἰς 44.260.

Ὁ τῆς νήσου Θάσου πληθυσμὸς κατὰ τὴν στατιστικὴν, ἣν συνέταξα ἐπὶ τῇ βάσει ἀκριβῶν, ὅσον ἔνεστι, πληροφοριῶν καταλλήλων προσώπων, καὶ ἥς ἀντίγραφον ἐσωκλείω, ἀνέρχονται εἰς 15.350 ἅπαντας ὁμογενεῖς.

Μεγάλη δυσχέρεια ὑπάρχει πρὸς ἀκριβῆ καὶ ἔγγιστα προσδιορισμὸν τοῦ μονίμου πληθυσμοῦ τῆς πόλεως Καβάλλας καὶ τοῦτο ἔνεκα τῆς ἀθρόας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγκαταστάσεως ὁμογενῶν ἐκ διαφόρων σημείων καὶ τῆς ἐλλείψεως προσφάτου στατιστικῆς ἐργασίας ἐκ μέρους τῆς Μητροπόλεως, εἰς ἣν ἐλπίζω ὅτι προσεχῶς θὰ προβῆ αὕτη. Ὡπωσδήποτε τὸν ὁμογενῆ πληθυσμὸν ἀναβιβάζουσι συνήθως εἰς 10.000.

Ἐδπιθέστατος
Ὁ Διευθύνων
(ὑπ.) ᾿Α. ᾿Αννίως

Αρ. Εγγρ. 21

(Φ. 1906! Β'Γ'(55))

**ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΝ ΚΑΒΑΛΛᾶ**

᾿Αριθμ. Πρωτ. 522

Καβάλλα τῇ 21 Νοεμβρίου 1906

Πρὸς

τὴν Α. ᾿Εξοχότητα Κύριον Α. Σκουζῆν
᾿Υπουργὸν ἐπὶ τῶν ᾿Εξωτερικῶν κ.λπ. κ.λπ.

Κύριε ᾿Υπουργέ,

Πρὸ μηνὸς περίπου ἐπληροφορήθην παρὰ τοῦ κ. ᾿Αφθονίδου, κατωτέρου ὑπαλλήλου τῆς ἐν Θάσῳ ἐπὶ τῶν βακουφίων Αἰγυπτιακῆς Διοικήσεως ὅτι προσεχῶς μέλλει νὰ ἐπανεέλθῃ ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ περὶ δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς

νήσον ζήτημα μεταξύ τῆς Ὄθωμανικῆς καὶ Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως, καθ' ὅσον, παρὰ τὸν ὑπὲρ τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας ὀριστικὸν ὁπωσδήποτε κανονισμόν τοῦ ζητήματος, φερμάνιον ἀνευρεθὲν ἐσχάτως ἐν Θάσῳ περιέχει σοβαρὰς βάσεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐπὶ τῆς νήσου αἰγυπτιακῶν δικαίων. Παρὰ τοῦ κ. Ἀφθονίδου κατώρθωσα νὰ λάβω τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ μοι ἔδιδε τὸ ταχύτερον ἀντίγραφον καὶ μετάφρασιν τοῦ ἐν λόγῳ φερμανίου, ὅπερ ἐστάλη ἤδη πρὸ δύο περιόπου μηνῶν εἰς τὸν Κεδίβην.

Μέχρι σήμερον δὲν κατώρθωσα παρὰ τὰς ἐπιμόνους ἐνεργείας μου καὶ τὴν πρὸς τοῦτο εἰς Θάσον κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα μετάβασίν μου νὰ γίνω κάτοχος τοῦ ἀντιγράφου καὶ τῆς μεταφράσεως. Ἐλπίζω ὁμως ὅτι μετὰ δέκα ἡμέρας θὰ μοι φέρῃ ταῦτα εἰς Καβάλλαν ὁ κ. Ἀφθονίδης, ὅστις, ὡς λέγει, εἶναι καὶ ὁ ἀνακαλύψας τὸ φερμάνιον, καὶ θέλω σπεύσει νὰ διαβιβάσω αὐτὰ τῇ Ὑμ. Ἐξοχότητι μετὰ πάσης σχετικῆς πληροφορίας, ἣν θὰ δυνηθῶ νὰ λάβω.

Προβαίνω ἐν τούτοις σήμερον ἀπλῶς εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἄνω πληροφοριῶν, περὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ὁποίων θέλει εὐαρεστομένη μεριμνήσῃ ἡ Ὑ. Ἐξοχότης, καθ' ὅσον ἀνεπισήμως μανθάνω ὅτι ἐν Κων/πόλει ἤρξατο συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος Θάσου.

Ἐὐπειθέστατος
(ὑπ.) Ν. Μαυρουδῆς

Αρ. Εγγρ. 22

(Φ. 1907! Κ'(79))

ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΚΑΒΑΛΛΑ

Καβάλλα τῇ 9 Αὐγούστου 1907

Ἀριθμ. Πρωτ. 513

Πρὸς

τὴν Α. Ἐξοχότητα Κύριον Α. Σκουζῆν
Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ.λπ. κ.λπ.

Κύριε Ὑπουργέ,

Ἐποφελῆθεις τῆς εἰς Λιμένα Θάσου χάριν ἐνεργείας ἀπογραφῆς τινος μεταβάσεώς μου ἐπεχείρησα μικρὰν ἀνὰ τὴν νήσον περιοδείαν, τὰς αἵς δὲ ἐκ ταύτης ἀπεκόμισα ἐντυπώσεις λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἐκθέσω τῇ Ὑ. Ἐξοχότητι.

Ἐπὶ τῆς νήσου ὑπάρχουσιν ἐννέα μόνον κωμοπόλεις, ἢ χωριά κυρίως εἰπεῖν, κατοικούμενα ὑπὸ ἀμιγοῦς ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ μεγαλύτερα κωμόπολις, ἢ ὡς πρωτεύουσα τῆς νήσου θεωρουμένη, εἶναι ὁ «Θεολόγος», ἀποτελούμενος ἐξ ἑξακοσίων οἰκιῶν. Ἐδρα ὁμῶς τοῦ Μουτσαρίφου τυγχάνει ὁ «Λιμὴν», ἐπίνειον τοῦ χωρίου «Παναγιᾶς», ὅστις ἀριθμεῖ νῦν περὶ τὰς ἑκατὸν πενήκοντα οἰκίας. Ἐν αὐτῷ ἐδρεύει καὶ διάκονός τις, Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος τοῦ Μητροπολίτου Μαρωνείας, εἰς ἣν ὑπάγεται ἐκκλησιαστικῶς ἡ νῆσος.

Ἀλγεινὴν ἔν γένει ἐντύπωσιν μοὶ ἐπροξένησε τὸ δουλικὸν φρόνημα τῶν κατοίκων, οἵτινες βεβυθισμένοι εἰς φοβερὸν λήθαργον δὲν ἀφυπνίσθησαν εἰσέτι ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ, ἐκ τῆς ὀλίγα βήματα αὐτῶν ἀπεχούσης Μακεδονικῆς ἀκτῆς, πνέοντος ζωογόνου καὶ διεγερτικοῦ ἀνέμου.

Οὐδὲν αἰσθημα πατριωτισμοῦ αὐτοῖς, οὐδεμία συναίσθησις τῶν ὧν διέρχεται ὁ ἑλληνισμὸς κρισίμων περιστάσεων· τρομοκρατία ἀπεριγράπτως διέπει ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς νήσου. Εἷς τις μόνος ρακένδντος καὶ ἀνυπόδητος στρατιώτης, ὅστις σταθεμῆναι εἰς δύο ἢ τρία συγχρόνως χωρία, ἐπαρκεῖ ὅπως ἐμπνέῃ τοῖς κατοίκους τοιοῦτον τρόμον, οἷον τάγματα ὀλόκληρα βασιβουζούκων δὲν θὰ ἤσκησαν ποτὲ καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ὀρθοδόξων πληθυσμῶν τῆς ζοφώδους τῶν πρώτων ἐτῶν δουλείας.

Ἀπανταχοῦ τῆς νήσου κοινοτικαὶ διενέξεις καὶ κομματισμοὶ ἐμπαθέστατοι μετέβαλον τὴν νῆσον εἰς δύο μεγάλα μετὰ λύσεως ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα. Καθημερῶναι δὲ πρὸς τὰς ἀρχὰς καταδόσεις καὶ προδοσίαι χρησιμεύουσιν ὡς μέσα ἀντεκδικήσεων καὶ κομματικῆς ὑπερισχύσεως.

Τῆς τοιαύτης δὲ οἰκτρᾶς ἐν πᾶσι καταστάσεως ἐπωφελοῦμενος ὁ φανατικὸς καὶ ἀνισόρροπος Μουτσαρίφης Θάσος τρομοκρατεῖ τὴν νῆσον καὶ καθιστᾶ βαρύτερον καὶ πλέον αἰσθητὸν τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας.

Τὰ ἐν τῇ νήσῳ λειτουργοῦντα σχολεῖα ἔχοντα διδασκάλους ἔστερημένους παντὸς ζήλου, παντὸς αἰσθήματος, πεφοβισμένους καὶ αὐτούς, ἀπέχουσι πόρρωθεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκπληρῶσιν τὸν προορισμὸν αὐτῶν καὶ νὰ ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὰς σημερινὰς περιστάσεις καὶ ἀνάγκας.

Πρὸς καθοδήγησιν καὶ προστασίαν τῶν ἀτυχῶν τούτων ὁμογενῶν ἡμῶν ὁ Μητροπολίτης Μαρωνείας ἔχει ἐγκαταστήσει ὡς Ἀρχιερ. Ἐπίτροπον ἐπὶ τῆς νήσου νεαρὸν διάκονον, ἔστερημένον καὶ αὐτὸν παντὸς αἰσθήματος, παντὸς σθένους, ἔρποντα δὲ μόνον δουλοπρεπῶς ἐνώπιον τοῦ Μουτσαρίφου. Ὄντως ἡ ἀτυχῆς Θάσος εὐρίσκειται τελείως ἐγκαταλελειμμένη καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τῆς Προξενικῆς Ἀρχῆς Καβάλλας, ἥτις σπανίως ἢ μᾶλλον οὐδέποτε ἐπισκέφθη τοὺς κατοίκους αὐτῆς, ὅπως ἐνθαρρῶνῃ, νουθετήσῃ, συμβουλεύσῃ αὐτοὺς καὶ ἀντιληφθῆ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

Τὴν ἐν γένει δυσάρεστον δὲ κατάστασιν ἔρχεται νὰ ἐπιδεινώσῃ ὁ κ.

Spreidel, ὁ ἰδιοκτήτης τῶν μεταλλείων τῆς νήσου, ὅστις καὶ αὐτὸς πιέζει τοὺς κατοίκους, καταλαμβάνει ἀθαιρέτως γαίας καὶ οἰκόπεδα αὐτῶν, δίδων ἄς αὐτὸς μόνος ἐγκρίνει ἀποζημιώσεις. Εἰς δὲ τὸ χωρίον Καζαβήτιον κατέλαβε ἀθαιρέτως τὸ μόνον ἐνυπάρχον ἐκεῖ ὕδωρ, οὗ ἔνεκεν οἱ κάτοικοι αὐτοῦ κινδυνεύουσι νὰ ἀποθάνωσι ἐκ δίψης.

Ἐπὶ τῆς νήσου ὑπάρχουσι δύο μετόχια, τὸ μὲν βουλγαρικόν, τὸ δὲ ρουμανικόν, ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὁρει βουλγαρικὴν καὶ ρουμανικὴν μονήν. Τὸ ρουμανικόν, κείμενον πλησιαστάτα τοῦ ὠραίου καὶ γραφικοῦ χωρίου Ποταμιᾶς, κατέχει μερίστην ἑκτασιν, ἣν παντὶ σθένει καὶ διὰ παντὸς μέσου ἐπιζητοῦσι νὰ ἐπανξήσωσι οἱ μοναχοὶ διὰ νέων καθημερινῶν ἀγορῶν. Δαπανῶντες δὲ ἄφθονον χρῆμα καὶ δωροδοκοῦντες τοὺς οὐδὲν ἱερὸν ἔχοντας προκρίτους τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἐκθυμον προστασίαν αὐτῶν καὶ ὑποστήριξιν εἰς τὰς διαφόρους ὑποθέσεις, δοσοληψίας καὶ ἀγορᾶς αὐτῶν. Τούτου ἔνεκεν κινδυνεύει δυστυχῶς νὰ περιέλθῃ αὐτοῖς ἅπασα σχεδὸν ἡ κατάφυτος πεδιάς τῶν χωρίων Ποταμιᾶς καὶ Παναγίας, ἡ εὐφορωτέρα καὶ μεγαλύτερα τῆς νήσου ὄλης. Νῦν δὲ προσπαθοῦσι νὰ ἐγείρωσι δῆθεν καλύβην τιὰ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, ἣν ὅσον οὕτω θέλουσι ἀναμφιβόλως μετασχηματίσει εἰς μονήν.

Ἡ ἀπόφασις τῶν Πατριαρχείων, ἡ ἐπιδικάζουσα τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ τὴν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ μετοχίου ἀνεγερθεῖσαν ὠραίαν ἐκκλησίαν, μένει ἀνεκτέλεστος τῇ ἐνόχῳ ἀνοχῇ καὶ ὑποστηρίζει τῶν προκρίτων καὶ τῇ ἀδρανεῖα καὶ ραστώνῃ τοῦ Μητρ. Μαρωνείας καὶ τοῦ Ἀρχ. αὐτοῦ Ἐπιτρόπου.

Τόσην δὲ οἱ Θάσιοι ἐπιδεικνύουσι πρὸς πᾶν ἐθνικὸν ζήτημα ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα, ὥστε ἐπιλήσιμονες τῶν πάντων γινόμενοι, συντρέχουσι καὶ ὑποστηρίζουσι ὀκτῶ Βουλγάρους, ἐπαγγελλομένους τοὺς ράπτας καὶ πρὸ καιροῦ, ἀγνωστον πρὸς ποῖον καταχθόνιον σκοπὸν, ἐγκατασταθέντας εἰς τὰ χωρία Σωτήρα καὶ Λιμενάρια.

Εἰς μάτην προσεπάθησα νὰ πείσω αὐτούς, ὅπως παύσωσι ὑποστηρίζοντες αὐτοὺς καὶ ὅπως κηρύξωσι αὐτοῖς οἰκονομικὸν πόλεμον, ἵνα τοὺς ἐξαναγκάσωσι νὰ ἀπέλθωσι καὶ ἀπαλλάχθωσι οὕτω ἐπικινδύνων διὰ τὸ μέλλον ἐχθρῶν. Εἰς ταῦτα πάντα, στερεοτύπως, μοὶ ἔδιδον ἀπάντησιν ὅτι τυγχάνουσι φιλήσυχοι καὶ καλοὶ Βούλγαροι, οὐδὲν κακὸν ἔχοντες κατὰ νοῦν.

Ἐνώπιον τῆς τοιαύτης καταστάσεως ἐπιβάλλεται, ὡς φρονῶ, νὰ ἐξαναγκασθῇ ὁ Μητροπολίτης Μαρωνείας παρὰ τῶν Πατριαρχείων ἵνα διορίσῃ ἐν Θάσῳ εἰς τὴν θέσιν Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Ἀρχιμανδριτὴν τιὰ, ἐγνωσμένων αἰσθημάτων, μορφώσεως καὶ πατριωτισμοῦ, ὄντα δὲ συγχρόνως καὶ καλὸν ἱεροκλήρικα, ὅστις σὺν τῷ χρόνῳ μετὰ ζήλον ἐργαζόμενος, ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ ἡμετέρου Β. Προξενείου, θέλει δυναθῆναι νὰ ἐπιφέρει σπουδαίαν εἰς τὴν ἐν γένει κατάστασιν βελτίωσιν. Πρὸς τὸν σκοπὸν μάλιστα τοῦτον καὶ

αἱ πλείσται Κοινότητες τῆς Θάσου, μεθ' ὧν ἦλθον εἰς συνεννοήσεις, ἀσμένως προσφέρονται ὅπως ἀδείξωσι τὴν ἐξ ἐξήκοντα λιρῶν ἔτησίαν πρὸς τὸν ἐν λόγῳ διάκονον εἰς ἑκατοντάλιρον τοιαύτην.

Συντελεστικὸν ἐπίσης τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ θέλει εἶσθαι, ὡς νομίζω, καὶ ἡ τακτικὴ ἀπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους ἀνὰ τὴν νῆσον περιοδεῖα τοῦ ἐκάστοτε Ἑλληνοῦ τῆς Καβάλλας Ὑποπροξένου, οὗ ἡ παρουσία μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κατοίκων θέλει ἐκάστοτε ἀσκειῖ καὶ θέλει συντελέσει εἰς φρονηματοισμὸν καὶ ἐνθάρρυνσιν αὐτῶν.

Ἀντίγραφον ὑποβάλλω τῇ Β. Πρεσβείᾳ

Εὐπειθέστατος
Ὁ Ὑποπρόξενος
(ὑπ.) Σουΐδας